7027

IV

#

Remanifest Paszy Seraskiera Benderskiego Datowany Według naszego Kalendarza Dnia Dwudziestego Maia Roku 1769 w Obozie pod Kawzanami. 1

Achmet Solim, Aga Pasza Benderski Filiystyski y Całey Bessaraby Seraskiey Szczytelny, y Komendant wysoce ogromny, mnogiego y niezwyciężonego Woyska Zacnych Mosułmanów Nayiaśnieyszey Porty Ottomańskiey, na pomoc dobrym Sąsiadom, y Przyiaciołom Konfederatom Polskim, naprzeciw gwałcicielów Wiary, prawdy, oraz Wolności Polskiey, nikomu niepodległey, dobrego którego nayszczęśliwszy niech będzie Koniec od Boga ubłogosławiony od Proroków uczony.

Jako prętko dostało mi się doniesienie od wiernych Terczymanów naszych, iż nie iaki Manifest niby w kwaterze Kijowskiey ieszcze Dnia 14. Marca datowany, a w Warszawie drukowany w Połoczcze lata od Xięcia Galiczyna Generała w Państwach Wolnych Rzeczypospolitey Polskiey Woyska Moskiewskiego od początku Roku Kommenderuiącego, który się dopiero na widok pokazał, iże takowy pełen fałszu Manifest dostał się w ręce Zacnych, y poczciwych, ale przełożyli y styl, y sens tak kłamliwego pisma, y uszczęśliwy pokwapiły naszym wiernym Terczymanom, ci też nam to w pogotowiu prętko wyłożyli, za opisanie ich prawdy, y rzetelności, tak się rzecz istotnie ma, na każdy punkt Nieprzyiacielskiego wyrażenia, także też nato poczuliśmy się ten Remanifest ogłosić kazawszy go swoim pismem Ottomańskim napisać, a potym po Polsku przełożyć, żeby y szlachetnym obywatelom Polskim, y Litewskim mógł być wiadomy, równie y Moskalom do zrozumienia: którzy się dobrze na Chlebie Polskim użyli tego nauczyli, a tak punkt y na punkt według zasięgnienia od Rodowicie Szlachetney Polaków rzetelney Informacyi, rzecz iest sprawiedliwa, y podoba nam się według nayspanialszego, y nay potężnieyszego umysłu Naszego Wielkiego Soltana Padyszy, od pisać który całko mądrością mocą y sprawiedliwością trzy części świata nay chwalebniey rządzi tak niech wszystkie Karki kłonią y Błogosławieństwo Jego słuchaią się.

Niech dziwno nikomu niebędzie, że Naród Rosyiski w kłamstwie wyćwiczony, gdy nay oczywistszego przymierza z nikim nie dotrzymował y pogotowiu też y z Nayiaśnieyszą Portą Ottomańską złamał go, a na Rzeczpospolitą usiłił łatsze, żeby Wolności Jey przytłumić y pod swoie iedno władztwo podgarnąć, o co też y Woyna od Nas musiała być wypowiedziana, którey przyczyny całemu nietayne światu, bo y Nayiaśnieysza Porta nie bawi się szalbierstwy, ale co komu publicznie przyrzeknie zawsze dotrzymay bo tak nam świątobliwa Proroka nay wyższego Religia Machometańska nakazuie, aby każdemu co się ślubuie, dotrzymać zachować widocznie y bezwstydnie przed całym światem nie kłamać, a tako prawdę zawsze na pismach podawać iaka iest w swoiey istocie.

Naród zaś Dziaurów Moskalów niedosyć że z nami zawarte Traktaty Prutski, Belgradzki sromotnie łamie, osobliwie co się tycze Rzeczypospolitey Polskiey ale też y z drugiemi Potęgami zaszła. Co się ma do Wolney Elekcyi Królów Polskich y nie mieszania się w Prawa y rządy tego narodu swobodnego, oczywiście ważył się przestępować, za czym dobyty oręż Machometański na tak publicznych Wiary przestępców niech wszechmocny Bóg sprawiedliwością swoią na ukaranie ich zaostrzy.

Interregnum ostatnie Rzeczypospolitey Polskiey, takie iak niegdyś było spokoyne od natarczywości Cudzoziemskich ile gdy w prędce umarł ten Potomek Krwi zeszłego Króla, którego by był sobie naród przez szacunek obrać życzył, a choćby mieli być y iakie wewnętrzne w obraniu Króla zamieszanie, nie godziło się Moskalom mieszać do tego, y Elekcyi wolney Woyskiem przymuszać, y gwałcić: bo tą postępek przeciw wyraźnym Traktatom, a dopieroż gdy ich połkuły, wprowadzone Woyska Moskiewskie zaraz Konwokacyą y Seymiki ich z Adherentami swoiemi nie zwyczayne.

Niezwyczaynie pogwałciły, pod bronią Seymikowai y Seymowai kazały coniegodnie
y nie po sąsiedzku czyniono iest. Azas nay rostropniey sza częsi narodu która to czywała
takiey pomocy żeby siebie s Tron wysadzić, będziem radzi widzieć y nauczyć się od tych
mędrków zkąd im to Prawo przyszło.

W drugim Punkcie zastanaiąc Moskwa żądaniem iakoby narodu Polskiego takich posił
ków, nie powiada zaś z którego to Seymu wynikneło, gdyż wiemy iż ta Rzecz Pol. nie-
prywatnie czynić nie może, tylko godnością Seymowo y wiednosci nie rozdzielna: że
bez nadziei żadnego zysku Moskwa była wezła w Polskie Państwo: gruby bo przeszłe lat kil
ka Woyska Moskiewskiego w Polszcze, przemieszkania Kraie Polskie zniszczone, a Mos
kale iak brytany spostyście na cudzym chlebie y gęzbiety dobrze poobrywali, y tera
sami boli obtadowali ozym tu pisał do nas starszy Motcha Berdy sowski. Alias
między Polską y Moską wspomniony niema fundamentu będący bez Gwarancij y Ra
tyfikacyi aż do ostatniey Konwokacyi, która dopiero pod flintami Moskiewskiemi
iak ni niewarta, tak z Ratyfikacyi tylez, a oraz y Polacy powiadaią nie myić wni-
czym wiadomości z Traktatów Grzymałtowskiego y Działyńskiego, więc też y obowiązku żad-
nego niemaią.

Piasta Króla lubo ich przymusiła Moskwa obirać lecz kłamstwo bo sami Polacy y nasi
Cerymanie twierdzą nie był szlachcic ale Mieszczanin z Kruszwicy ten zaś co obrany
miał się zawsze za Szlachcica azgota iedno myślna y w Konwokacyi y Elekcyi, tak przy
stoyna była, że większa gotowa Senatorow y Posłow przeciw niewidanym dotąd gwałtom musiała
manifestowała się, aż nay godnieyszych większa częsi a za Granicę uciekać musiała
wszak nam to sami Węgrowie dobrzy Sąsiedzi nasi oznaymili.

Co do punktu owiżey Gwarancyi na ostatnim niemanym Seymie nad explikacyą tey nie
będę się turbował bo taką rzecz z nie tylko się sama ordynka Turecka spyta, czyli ta
godziwe było wkładać gwałtem na Wolny y nikomu nie Podległy Naród przymus Gwa-
rancyi, ale też y drudzy Potentacyi spytaią iakim prawem stało się. Ale tu tylko
fałsz nam pokazać należy że nikt z ieych y Potsciwych Polaków oto nie prosił,
chyba przez przymus Harmaty Flinty y bagnety wkładomie na Seymikach y Warsza
wie a utrudzieniem nad zkonfederowanymi. A ieżeli kto z Polaków ołako też Gwarancyi
prosił z chęci to być musiał wyrodek nieznaiący się na swoy Wolności a załadablyskot
ku od daiący się raczey wpodaństwo bez potrzeby Moskiewskiego dla których to tak roz-
tropnych Patryotów poszukanie przyrzekli smy Konfederatom Barskim dosi skutecznie
Positku. Nierząd y wywrócenie z gruntu Rzeczypospoley wszak wprowadzone od Interreg
num nay częstszey ostatniego na Seymach pod Bronią Moskiewską przedtem teraz
zyn na on czas wszystkim samychże Faworytów a z kąd że urosło że cały naród na
to się skarzył potym żeby ci sami co budowali wywracali z podcięciem aż z dowsz
cześciu wszystkich węgłów w tey Rzeczypospoley Polskiey Chana synynysyletyn iuz tyz
to grube tarstwo bo nie masz obywatela choćby też nie... pet na połściwego żeby na to
nie płakał.

Daley na Ludzkości na chlubna Carycy Jeymoś szkodę y gęby psui na odpowiedz
bo same bezbożne skutki dowodzą. Ciężna Ludzkości brać za teb wolny y niewinny
naród ponaszemu. Nowtych a powaszemu Biskupów Hetmana Posła z podbokiem kro
la wtrząsię Seymie y mnie mancgo Traktatu w niewolą odesłać na Seymikach kar
maty od pieczętów ich zatłaszai, też gwałcić tępić krwawić obdzierać równie iak
y szlachtę po domach, tyle Tysięcy Dusz pomordowai, a co nay sromotniey szago w
taszych poddanych przeciw Panom zbuntowai że te na stę Tysięcy szlachty okrotnie
na Ukrainie z gładzili ogniem y mieczem Kray Przyiacielski burzyi pod ~~okrotnie wu~~
Dobrotliwe urodzonego chrze
ściiach obywatelów co ich czczynosci wiary y Wolności początym święcić okrysłać, a potym
by był czterk iak robak pobudza buntownikami początym wyciąć ofiarowai y nam na pierwszy ogie
też same Ruś podmową swoią zbuntowano na rześ wydawai, y nam na pierwszy ogień
wystawiać, oraz własne Woyska gubić. Hana Synysyletyn u nas Dziaur dzikie wspom
czasach Synińskich co Machometa nie zna ieszcze nic podobnego nie uczynił, y z tako
nastąpił obłudę.

Wsparł się wszędzie Interes za Lutrami y Kalwinamy z tey przyczyny Sąsiedzkiey
przyiaźni burząc, a sama będąc Greckiego wyznawania zastępowai, niby Dyssydentów zą-
dania, którzy choć iakoby w Traktat wchodzili przecież go nie podpisali ani go

ani go chce autEntyzowac, nie zwyczayna Dannosc y postępek cudzych Traktatow nicowania zuchwaty.

Gwarancyi starodawney czyli sciszu ... sobie przywłaszczenia iest, bo iakie może mieć Prawo dla Rzeczypospolitey Polskiey, iako ten Traktat Grzymułtowskiego, którym się zaszczyca iest od innych Potencyi Garancya, y zobopulna Ratyfikacyą ztwierdzony, a że tego obyczaju nie było, zaczym Rzeczpospolita, nigdy w górę tego Traktatu nie mieszała się, przez wzgiętości interessa Państwa Moskiewskiego, choć tam przewidziwe nie raz bunty były, przeciwko Carom swym absolutnym. O Gruntownieyszy ma Traktat z Rzeczpospolitą nay ... Porta nasza Kartowicka; bo przez tak ... między wierszami umieszczona Monarchow Gwarantowany, a przecie nie nad Rzeczpospolitą pie ... owszem święte ... y nie naruszenie Polskie dobrzy mieć, ale też y wojnę za całość Rzeczypospolitey wypowiedziała, teraz mówi daley Ten Manifest o owe cudo mądrości zakręconego ... Traktatu który niewiedzieć złym bez woyny, y prelensyi niewiedzieć poco y naco nastąpił. Który przed ... nie ... zgody, wolny naród w Carstwo Dezpotyzmu porwie ... y Defekta administracyi konstytucyiney tak przenicowaszy, że Król z pierwszego stanu Rzeczypospolitey został się iedyno władzą, a Moskiewskim właśnie całkiem ... bez wstydne nazwane sława takiey roboty będzie ... wspołtomne wielki. bez wstydne nazwanie podściwych Polakow Gorliwych Patryotow znaczących szacunek Droqiey Wolności swoiey Buntownikami, których ... za dobrych Konfederatow uznać, że się ... y wyrwszyli na taki gwałt imposycyi zuchwałą nogą, naiak każdey nie podległey niewartą znaczey strony odpowiedzi, tylko tyle żeby się sami Moskale znali lepiey niżeli mogą co to iest wolność y swoboda, będący dawno mizerni Carow swoich niewolnikami, umieliby teraz w Polakach ten umysł żeny, że choć zostały obnażeni przez Moskiewskiego poprzednika Cara Piotra Alexiewicza a Traktatu

1717. Z Warszawy Pośrednika przecież czuła porwali się do Broni naszych ... na wiarę y na Wolności nastąpić my choć Dziaierow przez świętności ... na nowo ... azebyśmy zapaszego ... nawiedziemy. a przecież się u nas ieszcze się nie trafiło azebyśmy ... natakich sromotnie woiowanemu narodowi wstyd naszemu orężowi że się dobył na takich ... co ... iest bow śmieią mowić że Konfederaci na Krola swego z buntowali się ... gdy bo nigdzie ani tego w ... swoich nie maią choć była y słuszna wayne tey gdy ... nie dotrzymuią, ani Intercyz y zlubow zawartych przez naleta. ... wystawuią Lecz szkarszenie Wiary, Wolności narodowey iedno Władztwo swoie wystawuią Lecz ... mowią Konfederaci że ... Buntownik iest który na nayzwyższym stopniu porta ... obrym bez zasługi utraczenie ważył się na własney Matki Rzeczypospolitey wewnętrzności targać, Państwa Moskiewskiego obywatelow że na ... Barscy w ... Pismach do równego poznania krzywdy y dolegliwości przez widoczno referencya nad nich Protestantow ieżeli maią ... że mieć Polakom ... Moskale nie powinni ale się poczuwać do ucalenia siebie samych y raczey takich sąsiadow przeciwko ... Dyzpotyzmowi ... zniszczenia y krainich ... bowaci a poznać się natym ... nasze Klęsky narodu zgubę y krainich ... Rusinow ... czenie ... ich Kobiety miłostka ... wszystkich ... na Dostoynościach nie się ... wystawić kilkanaście Latrow w Polszcze ... y Honorach Tyle Tysięcy ... Moskiewskich Kosztuie ... się Krwi ... Moskalowi może Woyskiem Auxyliarnym w Polszcze takim tytułem nazywać się mogą, Moskale kiedy Rzeczpospolita żadney ... nie miała Woyny cel widoczny wyniosłości Moskiewskiey, żeby Kray y Narod Polski za mieszały wewnętrznie naprowadzonym Woyskiem do Dependencyi swoiey przymusić lub Krola swoiey Krewy y ... despotem nadnie wystawić takiey ... Prawem Nayiaśniey Porta Ottomanska iako nay gruntowniey ... przymierzami do trzymaiącey przy ... Rzeczypospolitey Polskiey Danie zawodnie posiłki do wyrugowania z Polskiey takich na ... pod postacią Przyiacioł do szczętu Krainy niszczących y w niewolą więziących śmie dalej wytknąć ten pełen potwarzy manifest że Konfederacii Barscy choć ... nie w ... y udaliż ... do nas ... co przed ... się na własnych ... woyne ... y ... całym światem iest nachwalem zrabiaiącym albowiem nie ten Dobry ... co przez moc słabszego gnębi tak iak Moskwa w Europie całey Zuchwale robić

ale ten ktoś stalszy lecz sprawiedliwości swey krzywdy czyniący porywa się do u-
dzoney obrony a do tego iezeli obrony nayjaśniey naszey y nayudpatanialszey zaky-
us parcia ktora iest zawsze wiezią ukrzywdzonych y obrono sprawiedliwosci stuleiąc-
ych andali się iako do dobrey sąsiadki y z przymierzoney Przyiaciołki od przyswoit-
rego Lecz niedziwno że Moskale tak straszny postępek ganią ktorym się prze-
nasz dokonać niewdało nad Rzpltą Polską bo y wilk gdy mu owcę zgardła wy-
dzierą tedy nay zaiadliwszy bywa że zaś chrześcianiemi nazwisię mianuią a nie poludz-
ku nadrozonemi sobie chrześcianinami postępuią bez wstydu y wiary bądź Pols-
sieiących Konfederatow Polskich mianuią że naszego oręża naodsiecz opresyi
czyli sami wtey mierze na wole pozbyli się gdy obrone każdego naturalne y Praw-
ne hanbe Wiary nazywaią ktorą iuż sami tyleż krwi przed swiatem straili a teraz
doreszty dokonali. Zarzucaią potym że tym koncem iesteśmy wezwani abyśmy
w kraiu Polskim woyne zniemi toczyli Lecz sam skutek ten fałsz dowiedzie
albowiem my przyszedłszy kraiom Moskiewskim szukać sprawiedliwey zemsty
tey ruiny Polskiey dotąd ochraniamy poki tylko możności według danego słowa ochra-
niać będziemy albowiem gdyby tego przymierza niebyło dla ucalenia Polski
wartey od nas względności sąsiedzkiey dawno byiuż y iednego Moskala w Polszcze
niestało. Wyrzucaią daley iadowite dobrych Patryotow oczernienia iakoby oni pod
pretextem Wiary nas Burzycielow teyże Wiary wmieszawszy wiernaych na
pognębienie oney czyli cóż myli się widzie zuchwała złosliwość bo my ni-
komu Wiary tak iak Moskwa czyni nie odeymowali tylko gwałtow nikowiey
y wolności sąsiedzkiey Mścicielami byli y teraz za pomocą sędziego Boga
będziemy ieżeli dusze dziatkurow Moskiewskich dostaią się iuż mocno wnie-
wolą naszę pra woyny tak każe a nietaka iak Moskiewską szlachtę wniewolą
zuchwałość w przyiacielskiey Rzeczypospltey Senatorow Postow y Radowską szlachtę
wniewolą braćważy ta się moc Fanatyzmu w naszey Religiy y (?)czyłku nieznana az-
gdy nam wytłumaczona natych spadać powinna ktorzy niemaią prawa y stu-
sznosci do rzeczy slepo ią nadstawiaią w dokazaniu opiniey zarliwością w znani
w Polszcze. Dysydenci y Schysmatycy ktorzy okrucięstwem samym usiłuią czynić do-
wody Wiary swoiey fundamentu rozpościerania iey w Polszcze bynaymniey niemaią
tak nam to iest pod podsciwym słowem upewniona od Ob. Polakow y my
zwtez iako nieposzlakowanym w słowie wierzemy Wywodano moco na pasnego
oręża Dumnościważy się daley rozboynikami nazywać Konfederatow Polskich
Że ci od Moskalow y własnego Krola y od niezbożnych Partyzantow tego złego a więcey
do niego niż do całości własney oyczyzny przywiązanych uciemieni gromieni y zdradzeni
iak mogą biedni garną się do obrony niedostatki swoie Łataią bydnia więc taka
złosliwość niewarta od powieści tylko na koncu Demeszki acz Handel w Polszcze
zniszczony sprawiedliwość w Polszcze sądowa spełzniona bezpieczeństwo pobliczne
nadwyrężone ktoż ieżeli nie Moskale y z ich Adherentami winni żeby li przyczy-
no przez niegodziwość swoię dopuszczania Konfederacyi kraiu od niewoli broniących
a choć byłeż zakupić y taku znalazł się nawet ten wywodany przedymu wytoczye na-
leży iak regularnemu woysku Moskalow zamyśle Kray Polski niszczących Pałacy-
ch y ubożących po przyiacielsku. Wypuszcza nasstatek Galiczynowski Manifest
Łzy krokodylowe nad narodem Polskim ktoremi go dobić y dognębić myślał
gdy mowi Carowa użaliwszy się Polakow kazała mu w kraiu Polskim rozpostrzeć się
a tak podanstwo Polskie iednych gwałtem na rekruty zabierać drugimi w spotykania-
ch z nami zasłaniać się y innych z maiętkow obnażać. Atana synysyli tym skaz-
to Prawo pokażemy my uczynkiem nie słowem iak prawa narodow zachowuiemy
iak sąsiadow dobrych bronić umiemy iak naiezdnikow obcych poskromić potrafimy
oraz nauczymy Moskalow z ich podszczuwaczami kto to iest w Polszcze Buntownik
nauczymy oraz sprawiedliwego Pasterza tych zuchwalcow ktorzy to Imie y moc Boską
nadaremnie ponieważ obłudnie czyniąc iednostayności tę wolę y Patrzności Bo-
ską smieią się zastawiać agdy ciągnąc iednostayności bezwstydną swiat ten Gene-
rał czyli kto kolwiek co zamiast niego pisał wzywać kochaiących oyczyzny Po-
lakow aby się do niego chcącą y pomocą swą przeciwna tą czyli Ja wzaiemnie
mowię y na pominam większym prawem bo prawem Przyiacielskiego obrony

Aby wszyscy zacni Polacy łączyli się z podściwymi Konfederatami y z naszymi wszy-
tkimi nierozdzielni byli ci pozwalaiąc iednak kto się wiar z mie Moskiewskim
więcy niż w swoiey wolności zakochał aby też z niemi trzymał niedbaiąc z przymie-
rzeni obywatele Polscy odalieh wyrodków gdyż my ich y w tłumie nie przyiaciel-
skim znaydziemy y namacamy staraiąc się z gadu takiego zacny lud Polski oczy-
ścić. Niech nikt temu kłamstwu nie wierzy żeby Barszczy z przymierzeni-
mieli nay Iaśnię Porcie za oświadszeno Pomoc doklarowai kraiu całego ustą-
pienie bo tego ani ona nie żąda znaiąc za punkt wspaniałości darmo słuz-
bą Państwo wspierać od nieprzyiaciela y bronić ani też konwencyi zaszłey mię-
dzy niemi a nay Iaśnię Portą za wiadomością wysoce możnego w Chrześciaństw
Padyszy Króla Francuzkiego bynaymniey się to nie znaydzie owszem wszy-
stko ostrzeżone iest albowiem nam więc korzyści będzie gdy Polskie wolno-
ściach y Granicach starodawnych ocalemy a Moskalów naiezdników ukrócie-
my nie prózna y ta przestroga ich będzie że kto by Woyskom ottomanskie-
mu był pomocą takowy stanie się wspólnym z Moskwie nieprzyiacielem albowie-
m my bez wszelkiey pomocy obydziemy się każdy Polak zbraniać się z Konfedero-
nyi ich trzymać niech nie broni y nie zdradza bo my się tak szczeremi ludźmi
podszywać nie chcemy iak Moskale czynią gdyż my nikogo zuchwałością
swoią nie zaczepiali. Pozwalamy nawet obywatelom Polskim aby byli prze-
wodnikami Woyskom Moskiewskim do prowadzenia ich w kray nasz pow-
tórnego naiachania na Wołoszczyznę a przez to aby z Polski ich pozbyli gdyż
wszędzie iak na pierwszym ustępie Podchściniem przywitani zostali iak
zaś pięknie Sołtan Gerey gościł w Ukrainie ich fałsz kłamstwem bez-
wstydne udanie niech sami w sobie niszczą a prawowierna po święci-
niech Wielkiemu Prorokowi Machometanowi niech zwycięża y panuie na-
ziemi który święty Prawodawca nay Gromnieyszego na świecie ludu niech nay-
więcey będzie uwielbiony że kobitom Panować zakazał y żaden wierny Mu-
zułman niema im czynić posłuszeństwa gdyż męztwo y niewinność
przez nie zwykła zniewagi ponosić Halla Kinkimet Kinkimet Halla
Działo się w Obozie pod Kawizanami z pozwoleniem tłumaczenia do Dru-
ku Polskiego dla wiadomości powszechney d. 20 Maj. A° 1769.

Manifest Turecki.

Manifest od Konfederacyi Woiewodztwa Brzeskiego Litewskie: go Die 13 Junij 1769 Wydany

My Senatorowie, Dygnitarze, Urzędnicy Ziemscy Grodzcy, Rycerstwo, Szlachta, y wszy=
scy Obywatele Brzeskiego Woiewodztwa. Oczywiście widząc iak już publiczne Manifesta
Acta do Konfederacyi Barskiey in omni puncto referuiące się, dosyć wypisały nieszczęścia y
dolegliwości nasze, które nas zewsząd uciskaią, tak dalece, że ich Samo powtarzanie pow:
iększa boleść, przemaga Cierpliwość, y między ratunkiem y śmiercią Wiara Rzymska Kato:
licka do Upadku nachylona, zniewazone Duchowieństwo, zgwałcone Klasztory, złupione y po:
palone Kościoły, gdy Wolnemu Narodowi odięty grunt wolności na Seymach y Seymikach
tamowaniem Liberi veto y nowemi Prawami. Gdy wzięta moc w Wolnym Narodzie Prawoda=
stwo informa Rządow skazone, zgwałcone Życia Osob y Fortun bespieczeństwo, Prawem Na=
rodow, y Prawem Ludzkiey Natury warowane, przez gwałtowne podczas ziazdu ostatniego
Warszawskiego, z Mieysca Rady trzech Senatorow, Dwoch Duchownych y Jednego Swiec:
kiego, y Posła za gorliwe o wiarę y wolność zdania, zabranie y za Granicę w niewolę zapro=
wadzenie, przez popełnione tak liczne zaboystwa niewinnych Obywatelow, zabraniu maięt=
ku, zruynowania Dobr, słowem cały Kray na Życiu, Honorze y Fortunach mieczem y o:
gniem od woysk Rossyiskich pokrzywdzony, y te codzienne strasżliwe widowiska, tak wy=
soko urosły, nim woyska Rossyiskiey Potencyi przyiaźń swoią dla nas oswiadczaiący,
dobyły miecza na karki nasze y od kryty Swiatu Intencye, które powszechną miłością
ludzkiego rodzaju pokrywaią, przy pierwszych Sladach nieszczęśliwych Skutkow miłości
Wiary y Oyczyzny zagrzała gorliwego męża Prowincyi Litewskiey WJmP. Pana Chreptowi=
cza Pisarza Ziemskiego Grodzienskiego, który własną Oyczyznę uciskiem y gwałtami, ze=
wsząd napełnioną widząc, aż za Granicą mieysca szukać musiał, gdzieby się gwałty poczy:
nione bespiecznie zalit. Taż Sama Wiary Swiętey Rzymskiey Katolickiey, y Wolności
Miłość tkneła y w Koronie JJw Senatorow, Dygnitarzow Urzędnikow, y licznie zgromadzony
Stan Rycerski, który popieraiąc zaniesiony przez WJmP. Pana Chreptowicza Manifest, za:
częli w Barze Konfederacyą z chęcią a nayszacownieyszą Krwi y Życia na Okup Wiary y wo=
lności ofiaruią; Ten Chwalebny przykład licznych naśladowcow znalaszy dał poznać Całemu
Swiatu iż ziazdy wszystkie Warszawskie a fatis S. P. Nayiaśnieyszego Augusta III wy=
niebyli Seymami lecz gwałtami, Traktaty y wszystkie do generalności ściągaiące się Prawa
przez moc tylko Woyska Rossyiskiego narzucone były, a nie przez wolne liberum veto, gło=
sy Narodow Prowincyi Polskiey y W. X. Litt. stanowione y uchwalone, ale przeciwko takowym
gwałtownościom Manifestow Woiewodz y Powiatow Prawem Pozwolonych w własnych Grodz=
kich Ziemskich, Trybunalskich y wszelkich aktach czynić niegodziłosię dla zakazania surowe=
go pod strachem życia, zruynowania Dobr temi aktami rządzących Osob Ustawy Seymowe
że nieuznawane za Prawa przez Manifestow przez Posłow Delegatow poczynionych, przez
Konfederacyi swoich Aktow kontemptami to wszystko deklaruiących, Swiadkiem są y
dlatego będą, koronnych Ruskich Woiewodztw usypane dotąd tak liczne mogiły, pokrywa=
iące okrutnie zabitych w spot Braci naszych, w których ustach z śmierć zostawiła słowa;
Iż na takowe Traktaty nigdy niezezwalali ani wchodzić w niego mogli bez wezwania Po:
tencyi Oliwski Traktat Gwarantuiących. Nieczynności naszey dotąd przyczyny były, ro:
złożone po całey Prowincyi naszey, y nad karkiem stoiące Rossyiskie woyska, które nie
tylko Ratunku ale też y głośnego westchnienia nad ciężkim upadkiem naszym zabraniały
y zabraniaią. Gdy zas teraz przy ostatniey rozpacy dochodzi nas Publico podany Mani=
fest JO: Gallicyna Generała Kommenderuiącego Woyskiem Rossyiskim przeciw Nay=
iaśnieyszey Porcie w Kijowie datowany przyczynę woyny, ocalenie Kraju Naszego, swo:
bod y Wolności kładzie a ztąd do wspolney pomocy wzywa, y przeto do złamania wiecz=
sto zawartego Traktatu z Nayiaśnieyszą Portą Ottomańską pobudza woynę niespra

wiedliwą

wiedliwą Cały Narod wprowadzić, y oczywiście w Kraiu naszym Theatrum Belli założyć usiłu-
ią, pod pretextem Nieprzyiaciela w Chrześciaństwie. Przeto ile sposobow mieć będziemy, tym
wszystkim gwałtownym Czynnościom Gwarancyinym Traktatom y iakim kolwiek Tytułem
Prawami y Konstytucyami nazwanym przed Bogiem Swiadkiem Oppressyi naszey y wszy-
stkiemi Potencyami Europeyskiemi iako nayuroczyściey manifestuiemy się, iakomy nigdey
dobrey woli naszey do pisania ich nie przykładali, tak za złe y nieważne uznaiemy; Oswiadcza-
my oraz Ichmć Dyzunitow y Dyssydentow będz w społ Braci naszych, iakiey kolwiek kon-
dycyi ludzi, w powszechności przepisu Praw Im służących zawsze dotrzymaliśmy, y onych
nie naruszali; Oswiadczamy się powtornie przed tym że Bogiem y wszystkiemi Narodami
żeśmy zawsze dla Nayiaśnieyszey Imperatorowey przyzwoity zachowali Respekt. Tra-
ktatow w niczym nie naruszali, y podczas przeszłey w Europie Woyny przechody Woysk Ros-
syiskich przez Krolestwo nasze lubo nie powiedziane ani pozwolone cierpliwie znosili,
y co Narodom oraz władzy Xiążęckiey rownie Prawo nie dozwala, ocalaiąc Przyiaźn teyże
Potencyi dozwalali y dopuszczali; Tak więc o własney niewinności przeświadczeni, tylą
dolegliwościami na ucałeniu y powadze Wiary oraz honorze Narodowym, na wolności y pra-
wodawstwie na życiu, y tak Kościelney Duchowney iako Swieckiey fortunie uciśnieni, z bez-
pieczeństwa publicznego w własnym Kraiu, y prywatnego własnych Domach wyzuci
Co Lud sprowadzać, Kray formować, Rząd utrzymywać co do życia zachęcać może już
wszystko utraciwszy a do utrzymania życia w nas jeszcze pozostałych w społ Braci na-
szych, gdyż samo tylko zostawiono nam życie, y honor śmierci, przeto tego zostawionego nam
srodku poki w naszey iest Possessyi używaiąc w czystych niewinnych y od wszelkiey
prywaty odległych intencyach naszych, węzłem miłości Wiary; y Oyczyzny, oraz Krwi
Braterskiey spaiamy się, y łączemy a raczey do zbawiennego Aktu Konfederacyi
Barskiey przyłączamy się y przysięgamy wierze powszechney Rzymskiey Katolickiey,
w obrębie Praw Narodowych y dostojeństwa Rzeczypospolitey Konfederuiemy się Przy-
sięgamy, chętnie niosąc na obronę tego wszystkiego, resztę życia y Fortun naszych,

Manifest Powiatu Pinskiego.

My Dygnitarze, Urzędnicy, Rycerstwo Szlachta, Obywatele Powiatu Pinskiego przed Ur[zędem]
Panem panuiących manifestuiemy się takowy Solenny Manifest ad Acta Publica Podaiemy.

Bog który wszystkie Krolestwa w ręku zamknięte trzyma udzielaiąc na Ziemi Panowania położył
poszrodku sprawiedliwość za naywyższe Prawa, które Państwa każdego moc w właściwym Obrębie ogranic[zać]
zaś panuiących Ambicyą hamować Sąsiedzkie Potencye od Uisków y Najazdów upespieczać powinno.

To Jest treść właściwa Prawa Narodów za Regułę Królom y Królestwom od Boga ustanowionego,
a moc wszelaka tey Reguły nieznaiąca iest nieprawnym gwałtem Bogu y Ludziom obmierzłym.

Mimo to powszechne Prawo Narodów którym Rzplta Polska w Absolutney Swoiey zostaiąca Jn-
dependencyi z Daru Bożego iest obdarzona, do znaliśmy Jż ani Jey niewinność ani Jey Cierpliwa
Spokoyność od Zbytkuiącey Mocy Zagraniczney zasłonić niezdołała.

Jest wiadoma Swiatu jak Xiąże Repnin z woyskiem Ross[yiskim] pod Swoim Ordynansem będącym
zbytecznie użył mocy na wzruszenie z Gruntu swoiego Religii Swiętey Katolickiey Rzymskiey w tym
Krolestwie panuiącey, na zniszczenie Publiczney wolności Rzpltey niedependuiącey na wywrócenie Praw
Kardynalnych na Obarczenie Stanu Szlacheckiego nowemi gwałtownemi ustawami.

Szedł on do tego Celu otwartą gwałtowności Drogą kiedy nayprzod Część naymnieyszą wiarołomny[ch]
Oyczyznie Ziomków Dyssydentów Prawami Rzpltey od społeczności w Rządach oddalonych do Spisków
Prawem Zakazanych w Toruniu y Słucku praktykowanych osmielił.

Potym zgromadzone Rzpltey Stany na Publiczną Radę w Warszawie licznym woyskiem Ros-
syiskim otoczył tam radzącym, wolności myslenia y czynienia niezostawił, ułożony od Siebie Titulo Trac-
tat y ustawy Kraiowi uszczęśliwienia które Naród nigdy zgadzać się niechciał, podpisać gwałtownie przyniewolił.

Gorliwych Oyczyzny Synow y w Posrodku powszechnego zastraszenia mężnie za Prawo całości
stawaiących Xiążąt Krakowskiego y Kijowskiego Biskupow Rzewuskiego Wwdę Krakowsk[iego]: Hetmana
Polnego Koronnego Rzewuskiego Posła z Łona Oyczyzny z mieysca Publiczney Rady Hanie-
bnie w niewolą zabrał, y Zagranicę wywiozł.

Siedzących w Domach Czackiego Podczaszego Koronnego, Szwykowskiego stanowniczego woysk. WXLitt przez opinią tylko temuż Xiążęciu Repninowi niepodobanych, wziął do więzienia
y dotąd trzyma.

Jak ten Poseł Rossyiski wziowszy w niewolą Ludzi przy Prawach Rzpltey stawa-
iących Grozbą y przykładem Surowości ustraszywszy Obiór moco woyska Ross[yiskiego] Rządowego
dla y uchyliwszy Legislationis formam Legatem przez wyznaczoną Kommissyą z kilku-
nast Osob złożoną w przymusie zostaiącą Sam Prawa uięzliwe Kardynalnym Prawom
przeciwne, Jndependencyą Rzpltey znoszące gwałtownie ustanowił.

Temi nieprawnemi ustawami absolutną Rzpltey Jndependencyą y wolność Naro-
dową pod Kluby Gwarancyi poddano, wiarę Swiętą Katolicką Rzymską w tym Państwie Jedy-
nie Panuiącą w Fundamentach Swoich wzruszono, Dyssydentów cierpianych w Rzpltey mimo
Prawa Kraiowe y Traktaty, toleramcyam tylko Jm ubespieczaiące do społeczeństwa Rządu
et ad quasvis Activitates przypuszczono, Stan Szlachecki Podatkami obciążono, y też Podat-
ki tudzież Skarb Publiczny Rzpltey nie na publiczną potrzebę ale na Pensye Prywatne y
na niepotrzebne Rozchody rozsypano.

Sądowy Jurysdykcyom mianowicie w sprawach Granicznych między Dobrami
Ziemskiemi a Stołowemi Królewskiemi władzę należną rozsądzania odięto a mimo Pra-
wa et Pacta Conventa Kommissye Prywatne bez appellacyi nawet sądzić maiące wyzna-
czono, aprzeczto Arbitrariam Majestati nad Szlacheckiemi Fortunami moc dano, y in-
ne uciążliwości ktore albo Prywata albo Jnteres Dyktowały ustanowiono.

Przeraził Naród takowy widok zepsowaney z gruntu postaci Rzpltey, a gdy Gorliwi
Obywatele wprzod Koronni potym Litewscy takowym widokiem pobudzeni do Publiczn[ego]
Zżalenia się, iękiem całego Narodu powołani zgromadzili się y Publiczne w Manifestach
Swoich wyrazili Skargi, Tenże Rossyiski Poseł żadnego oprócz gwałtowności niemaiąc
Prawa, ktoreby te Jemu dozwalało Zwierzchności Obywatelów Koronnych y WXLitt na obronę
Praw Rzpltey sprzymierzonych za Buntowników śmiał Publikować, y woyskiem Ros-
syiskim Attakować kazał.

Miasta, Fortece Rzpltey Żołnierzem Zagranicznym poosadzał, y niewin-
ny Naród otwartą prześladował woyną, y dotąd prześladować woyska Rossyiskie nieustaią.

Ktoż wyliczy klęski Kraiowe z Zrodła niesprawiedliwey woyny wypływa-
iące to w rozlaniu Krwie niewinney tylu Obywatelów, to w zbuntowaniu Poddanych
Ukrainskich, y z tąd wynikłych niezmiernych stratach, to w zrabowaniu Maiątków Szla-
checkich, nawet y Samych Kościołów, to w zrabowaniu Zywności któremi Kray niewin-

ny

ny kilkadziesiąt Tysięcy woyska Rossyiskiego przez kilka lat żywić musiał.

Ostatnie Kraju spustoszenie iest klęski Naszey oryginalnym Obrazem widok takowy przeraził do żywego Serca nasze wrzała wnich Krew czuiąca dotkliwie Publiczne straty, lecz tenże gwałt woyska Rossyiskiego po całym Kraju rozłokowanym tłumił męzne przedsięwzięcia.

Nakoniec między nieprzebytym Cierpieniem, a Życia Hazardem rozpacz połozyła wagę y uznawamy iż po utracie Krajowey wolności, po nadwerężeniu Religii naszey po wydarciu majątkow, zostały Nam Życia czyli niemiłe y wstydliwe.

Bierzmy zatym przed się też Życia nasze kłaść na Offiarę Bogu y Oyczyznie y ich zastawą odzyskać Bogu winną Wiarę Oyczyznie dawną ozdobę, nam samym Prawa, Prerogatywy y bespieczeństwo.

Jest nam do takowego Przedsięwzięcia Przewodnikiem powinność nasza Bogu y Oyczyznie szczegulnie obowiązana Jest gruntem niewinność nasza; Jest nadzieią moc Boska Jnne wszystkie przewyższaiąca, ktora zdoła dumne niszczyć potęgi a niewinnym udzielać Pomocy.

W Imię Boże zatym przykładem Konfederacyi Barskiey do niey łącząc się y we wszystkim referuiąc się odwoływaiąc oraz do Traktatow Rzpltey z Sąsiedzkiemi Przyiaznemi Potencyami Związek Braterski uroczyście zawiązuiemy na Obronę wiary S. Katolickiey Rzymskiey sprzysięgamy się y przymierzamy.

Przyrzekamy Bogu y Oyczyznie wtym związku trwać hazardem Życia y Fortun naszych poty poki Religii Swiętey Katolickiey Rzpltey Praw y wolności naszych zupełnie ucalonych y ubespieczonych niewyrzemy.

Do tak zbawiennego przymierza wszystkich wspoł Obywatelow naszych głosem miłości Boga y Oyczyzny zwoływamy, y tu nieprzytomnym Czas Accessionis od Daty tego aktu Niedziel Dwie naznaczamy.

Kwapcie się Zacni Obywatele do Ratunku miłey Oyczyzny, od niey urzędami, majątkami y wychowaniem, obdarzeni, kwapcie się Bogu y Oyczyznie należące wypłacać obowiązki, ne quem pæniteat deseruisse Rempublicam.

Nakoniec Żeby te Czynności nasze Justum miały ac Legale Regimen suum, za Marszałka Konfederackiego Powiatu Naszego Męstwa Cnotą y Zdolnością Znakomitego WJMci Pana N. zgodnie Obieramy a za Konsyliarzow WW. JchMciow P.P. N. N. etc. etc.

Kopia Ordynansow do Warszawy przystanych od JmPana Bierzynskiego do wszystkich Generałow.

z Władzy mi od WWJmć Rycerstwa Woyska Kompu-
towego Korony przez uroczyscie uczyniony Związek po-
wierzoney daię ten Ordynans WJmć Panu Goltzowi Genera-
łowi Regimentu Pieszego, aby za odebraniem onegoż z
Regimentem pod Jego Kommendą Zostaiącym, nieuważa-
iąc na żadne inne Ordynanse, ani innych odemnie nie
czekaiąc stawał nieuchronnie do Obozu Konfederacii-
go y Związkowego pod Łowicz na Dzien 20 Lipca
Roku niniejszego. Co aby indilate wypełnił pod ani-
madwersyą Sądow Woyskowych to Zalecenie powtarzaiąc
przy przycisnieniu Pieczęci Konfeder. podpisuię.
Dan w Obozie pod Opatowem d. 20 Czerwca 1769.

Kopia Ordynansu do
Warszawy przysłanego
od JmćPa Birzynskiego

Wiadomość z Obozu Konfederackiego y Turkow. 8

Za Ordynansem Przeswietney Konfederacyi Generalney teraz przy
maszerowałem z Woyskiem Nayiasnieyszey Porty Ottomanskiey do
Granicy Polskiey, y nieodwłocznie czynię odezwę, ktorą chcę mieć wia
domą wszystkim W.W. aby nieodwłocznie czyli w Osobach swoich
czyli przez Subordynowane Osoby prezentowali się przed Woyskiem
naszym Porty Ottomanskiey dla własnego ocalenia Życia Fortun y
Poddanstwa, bo sprzeciwieni Fermanom Nayiasnieyszey Porty Ottomanskiey
~~dla własnego ocalenia Życia Fortun y Poddanstwa~~ Każe iako
z Nieprzyiacielem ogniem y mieczem postępować. A niech że
by rozumieć że to są postrachy prożne, bo można mia
rowac z tąd co się iuż stało w pograniczu Kroimskim
y od Bessarabii y gdybym był na tym Marszem nie przy
był, iuż by y dalsza Klęska rozszerzyła się. Proszę
tedy y obowiązuię na miłość Boga Wszech. Dowodi Mo
jest aby według Żądania mojego stało się. Furaże y
Prowianty aby w gotowości były z zadaniem znale
przystawione. Ludzie zaś aby z Wsiow nieuciekali
bo tym samym będą miani za Nieprzyiaciół. Jo
zaś Posłowie przyrzekli że im y włos z głowy nie
spadnie, byleby w domach swoich siedzieli. Jm
Pan zaś Dziedzic Possessorowie Gubernatorowie Ustawi
czyli się przed Nami wezmę in Scripto ubezpieczenie
dla siebie, znak zaś iednomyślności będzie biała
chustka na Czapce, nad to upraszam za tym Listem
aby iako nayprędzey Innym był kommunikowany
gdyż iuż Woysko w Marszerunku zostaie. Dn. 25.
9bris 1769 z Obozu pod Szarogrodem. J. Watzyki

Przestroga konfederacyi wzglę-
dem Woyska Tureckiego.

Odpowiedź Narodowa na Uniwersał Krolewski 1769. d. 7. Julii datowany
We wszystkich Wolnych Narodach moc Okoliczności nad Prawa silniey
szych, z innego zrzodła wypływać niemoże, tylko z niecierpiącey Pra=
wa y niechcącey od niego dependować Samowładności, ktora Rządy
Narodu kusić się zwykła. Ieżeli Ambicyi rzecz iest własna, zwła=
szcza gdy raptownym obrotow swoich powodzeniem są z rowności
na naywyższy Stopień Godności wyniesieni, niechcieć bydź podrzę
dnym Prawem owszem chcieć wszelkie by też naykardynalniey
sze Prawa mocą swoią przewyższać, przewyższone wzruszać, wzru
szone ucisłać, uciśnione łamać y niszczyć: Bo samowładztwo ha=
mulca tego dla Rządcow ktorym iest Narodowe Prawo z natury
swoiey cierpieć niemoże.
Taka y z takiego zrzodła wypadaiąca teraz moc Okoliczności nad
Prawa silnieyszych niedozwala y day Boże żeby niedozwoliła ni=
gdy W.K.Mci mowić do Narodu tego ktory niechciał, y przez wszy=
stkie Życia y Fortun swoich Azardy, niechce bydź nigdy powier=
zonym Absolutności y Samowładnym Rządom Panuiącego. Ani
rozumiey W.K.Mość bydź obowiązkiem powołania swego, żebyś w takie
Okoliczności zabłąkawszy się, dał słyszeć głosu swego wyroki, powier
chownie y wykładać tylko pobudki niby Oycowskiey troskliwości twe
y, w rzeczy zaś samey (: co się przez Pięcioletni Panowania bieg, całemu
Narodowi poznać y uczuć dało :) na zdradzieckich, okrucieństwie y
tyrannii, pozornym dobrego Oyczyźnie życzenia płaszczykiem pokryty
zasadzony. Słodkie to są W.K.Mci Słowa, ale tylko Słowa: że przeniknio=
ny W.K.Mość Iesteś, do gruntu Serca, uważaiąc iako są rozwolnione wszy=
stkie Rząd wewnętrzny Państwa składaiące Sprężyny: Lecz same
istote rzeczy, niesłowa uważamy. gdy bystrym rzewliwych też okiem do=
glądamy y dochodziemy, Kto na te Sprężyny nastąpił y one wzruszył.
Kto iakiemi drogami Moskwę naprzymuszenie bezbronnego Narodu
do gwałcenia swoich Praw sprowadził, Kto czynić Pseudo Konfederacyi
Dyssydentom nakazał, y ubespieczył, Kto z ukontentowaniem od tych
buntowniczych Dyssydenckich związkow Poselstwa przyimował; Kto
z Pośrodka Rady naygorliwszych o dobro Publiczne y całość Praw Narodowych
Mężow (: zasłaniaiąc się na pozor tylko mocą Xcia Repnina :) w niewolą brać
kazał; Kto mu rady na wszystko złe dodawał; Kto bieg Sprawiedliwości Kra
iowey przez zupełne wszystkich Iurisdykcyi pod Absolutny swoy Rząd za=
garnienie zatamował, Kto w Administracyi dochodow y wydatkow Publi=
cznych, już przez Starey monety z wycieńczeniem Narodu skasowanie

a nawet

anowey ku Swemu tylko Zyskowi uprowadzenie, iuz przez uciązli
wych a Wolnemu Narodowi nieprzyzwoitych Podatkow uchwalenie,
iuz przez pozwolone wyprawy Moskwie JmPana Branickiego
przed tym pod Barem, niedawno pod Sochaczowem, teraz pod
Brzysciem Litewskim wsparcie, Miast rabowanie y Palenie,
Swiątnic Bozkich złupienie, Maiątkow Obywatelskich zagar
nienie, iuz przez Szpetelność Wszystkich dochodow Publicznych
pod Swoy Rząd y Szafunek podciągnienie; Kto mowie przez te
Wszystkie y tysiączne Inne Sposoby Narod Cały wyssać, wyniszczyć,
zruynować, y wycienczyć; Kto Kraiowego chociasz szczupłego Woyska
zwierzchność, przez Uchylenie y odięcie Władzy Hetmanow, a uchyle
nie tey y takiey, Ktorą y iaką chciwość Samowładztwa wymyslić
mogła w Kompizyi teraz roztargnianą uczynić: Kto cały Składu
Ogulności Narod formuiący na Części rozerwać, a rozerwany
gdy się do iedności y Ratunku bierze Zabuntowniczy Uznać; Kto
nadto wszystko, Kto mowie pragnienie Krwi Szlacheckiey w
zbuntowanym Chłopstwie goracym niby do wybiciasię z poddań=
stwa zachęceniem zapalić, Kto Rossyiskie Kommendy (: do wszy=
stko Comtu wspomniać wypełniaiące) iuz nadaniem Kleynotu
Szlacheckiego, iuz Orderami Swoiemi iuz datkami Kontento=
wać, Kto na ostatek będąc na naywyższą wyniesionym dostoy=
ność, nayostatecznieyszego podłość Człeka od Woli y Rozkazow
Xia Repnina dependuiącego, dla tego na siebie przyiął, abyście
z dependencyi zaprzysiężoney od Praw y Wolnego Narodu wyła=
mać: Gdy mowię nato Wszystko nie naczcze Słowa WKsMci pa=
trzemy, Iasnie widziemy że Ty Nayiaśnieyszy Krolu. Ty (: nie wiem
czym się godzi wyrazić to Słowo (wymowić) Miłosciwy Panie, ktos kli=
wy utworzył w myslach ku łatwieyszemu nakarku naszego niewolni=
czego Jarzma włożeniu wolnieyszym Twoim przeswiadczeniu
zmierzasz. Ty Sobie Samym Autorem tych Wszystkich Narodowych
nieszczęsliwości nosisz taisz y zamykasz. Pradki to są Wszystkie
y Instrumenta od WKsMci użyte do tego abyś Sobie Absolutne
Panowanie tym czasem na Rossyiskiey Potencyi wsparte,
Między czas od Narodowego Prawa niedependuiące ugruntować.
Dałeś Sam WKsMci powarznie Swoie godne u całego Narodu Wiary
ale oraz Okrutne dla niego Swiadectwo, kiedyś na Konstytucyi
nowey od Siebie y od Swoich adherentow ułożoney Pacta Conventa
burzącey, na Narod Wolny przez wszelkie gwałtowności Sposoby na
rzuconey.

zwyczaiem Samowładnych Rządow, Ręki Swoiey Własney zostawił pod-
pis.
Od tego Czasu Całemu Narodowi fatalnego, w którym głos Ludu częścią dobrą
nadzieią uwiedzionego, częścią Rossyiską mocą przymuszonego, zrówno-
ści do Panowania WKMści powołał, szczególnym prac, starań, y
myślliwości WKMści było Celem, ażeby Kray ten w Swobodach wol-
ności Swoich Utrzymujący się, przez Azard Duszy y Sumienia, przez naru-
szenie Religii przez Zgwałcenie wszystkich Swoich Obowiązkow,
zgoła przez wszystkie nayniegodziwsze Kroki przyprowadzić do tego, aby
był pod Panowaniem WKMści w Niewolnicze uwikłany pęta.
To gdy w Oczach iest Całego Swiata łatwo wierzyć że tym cięższy ugi-
na WKMści teraznieyszych Czasow nieszczęśliwości, Im ~~[illegible]~~ weselszą do
wypełnienia Swoich Zamysłow Karmiłeś się nadzieią.
Zbiegły się teraz Okoliczności, iedna zdrugiey zawiłsza a nastałe postrze-
żenie się Narodu, umknęło Obraz pożądaney przyszłey Samowładności,
ani WKMści W Narodzie być Samowładnym, ani Narodowi (: Co iest większe
pewnie WKMści gorzey :) być nato nieczułym, Bog miłosierny niedopu-
ścił. Odkrył On nayskrytsze WKMści Serca Zakąty, wzbudził do ratowa-
nia się mocy pomoc Narodu; Uchylił Zasłonę tającą tę Robotę; Jm
w pewności y Jawności dowodow, dał widzieć Całemu Kraiowi, Sąsiedz-
kim Potencyom teraznieyszym y przyszłym Wiekom. Niejest to przeciwne
Tłomaczenie Postępkow WKMści iakoby tylko zpowierzchownych pozorow
poznawanych, lecz Istotna prawda, zgruntu zamysłow WKMści po-
wierzchowną Słow Łagodnością y Czczemi Obietnicami pokrytych,
przez Naymocnieysze y Nayoczywistsze dowody wydobyta.
A zatym niechciey się WKMści azardować nato, iedynie tylko maiąc Du-
sze aby się bez boiazni chciał Stawić na Strasznym Sąd Sędziego Boga
przed Ktorym (: temu przy~~[illegible]~~ nayjmniey wierzyć potrzeba) Potencya Ros-
syiska niezasłoni Go, y Owszem bo y się WKMści o Sprawiedliwie w
Uniwersale Swoim Wyrażasz że Znasz iż Narodowi nie sobie żyć powi-
nienes. Gdy tedy przeciwnemi Czynnościami od tego Obowiązku Uchy-
lasz się zarabiasz tym samym u Nayjwyższego Sędziego Boga Swia-
ta Rządcy naten Wyrok Ktory Znaiącym a nieczyniącym powinien
być nayjstraszniejszy. Upewnia WKMści dla Narodu wyrażenie, że
nieprzestaiesz udzielonych Sobie od Boga Sposobow, y wszystkich
Starań Obracać nato, aby Wiarę S. Kath. Rzymską, Independencyą
a tym samym Matkę Obfitości spokoyności mogł utrzymać;
Niejest y być niemoże niezawodnie. Zrzekłeś się WKMści uroczyście

raz

zaraz przy początkach Panowania Swoiego tych Wszystkich Sposo=
bow Ktore Bog mogł udzielić y udzielił, a przeciwnych Bo=
gu z poduszczenia Nayiaśnieyszey Imperatorowy Imci Matki na=
szych nieszczęśliwości chwyciłeś się.
Sprzysiężenie się Imci na poniżenie Wiary Rzymskiey Katolickiey
na poduszczenie dyssydenckie, na zniszczenie Praw y Swobod na=
rodowych, nie iest z udzielonych od Boga Sposob. Starania tez
y Usilności na Skuteczne teyże Wiary y tych Swobod utrzymanie
w ktorych WKMości pod moc Nayiaśnieyszey Imperatorowy pod=
dałeś się z Staraniem się o Independencyą, żadną miarą nie zo=
dzi się.
Wzyway tedy WKMości kiedy y iako chcesz swoich Sposobow dla Za=
kładania Sobie nanich Swoiego Uszczęśliwienia (iezeli to bez
pomocy Boskiey statecznie y prawdziwie być może) Pan Za=
stępow w przyrzeczeniach Swoich nieodmienny się, przed ktorego o=
bliczem drżą Mocarstwa, nieubliży Narodowi Swoich Sposobow y
Skutku tey nadziei, ktorą w nim Samym prawdziwie pokłada=
iący z tem nieszczęścia Swego iuż Się dźwiga.

///

11

Excerpt z Listu z Kamienca do Przyiaciela pisanego d. 31 Julij 1769.

Strona tentuiąca zyskać Zamek Chocimski codziennie była w wielkiey, lecz
dotąd próżney nadziei odebrać ten że Zamek, nie więcey mieć pewnego nie może my
nad codzienne bicia z armat, z Bateryi do Zamku y z Zamku do Bateryi, z tym wszy
stkim li który bywaią w Obozie tym z którego bombarduią Zamek, żadnego le
szcze nie przyznaią awantażu tak długiey pracy, w początkach mowiono że suk
kurs nie będzie dany Chocimowi, lecz Dnia 20 Julij o sukkursie już nadciągaiącym
bardzo wiele mowiono, y z tego ztrwożenia więcey Dwoch Tysięcy wozow z tamtey
strony do Obozu na tey stronie będącego przeprawiono y Już y 29 miał być sztur
mem koniecznie Zamek odebrany do którego szturmu z Generałow Xiążę Repnin
ofiarował się, lecz to wszystko skutku nie wzięło y owszem znowu mowią że nie
masz nadziei sukkursowania Chocima, za rzecz pewno Już mamy że w tym Zam
ku Chocimskim znayduie się JmP Podczaszy Litt. słaby, y Seraskier Basza. utwier
dzenie tych wiadomości są dwoiakie to iest przez człeka służącego JmP Zabieło
wskiego w konfederacyi y Chocimiu będącego pierwey, y przez Underoffiziera Rey
mentu Regimentu JW Podczaszego Litt. podniey z Chocimia zbiegłych y od moskiewskie
go woyska tu do Kamienca odesłanych.

Dnia wczorayszego byli JchMć Officierowie tuteyszego Garnizonu w Obozie na tey stro
nie pod Brachą będącym widzieli że do tegoż Obozu przybyło nowo Armat 12 osm
szesciu funtowych a cztery 12 funtowych. Z tamtey strony Dniestru y Zamku oboz
iest odległy tak dalece że Turcy z Chocimia widne strony to iest gdzie dawniey by
li otaczi przeieżdzaią się y rozrywki sobie czynią lecz z tey strony od Brachi
baterye dosyć blizko pod Zamek podsunięte które z Zamku często bywaią
rozbijane.

Że ~~do~~ dotąd Zamek niedobyty wielu wiele wynayduią przyczyn Jedni mowią że
ludzi niechcąc stracić chcą przymusić do poddania się, Jnni że tego lata nieza
myślaią więcey nic attentować na tym tylko chcą zakończyć kompanią; Jnni
że z umysłu bawią się dlatego ażeby mogli ściągnąć sukkurs Turecki y wey
zera przeto osłabić a Romansowa sposobnieyszym przez to uczynić do poparcia
sukcessu pod Benderem, Jnni że czekaią wiadomości od Romansowa aż by
zbliżył się pod Bender którą odebrawszy y w ten czas nie bawiąc szturmem
Zamek Chocimski wziowszy a w nim Presidium swoie osadziwszy nay
spiesznie dla pomocy poyść na sukkurs y łączyć się z Romansowem, Jn
ni, poprostu konkluduią że Zamek tak dobrze ma być ufortyfikowany że cho
ciażby szturm był przypuszczony strata Ludzi byłaby bezskuteczna ile że w
tymże Zamku y Ammunicyi podostatek y woyska liczą na Dwanaście
Tysięcy z tych wszystkich przyczyn która by była nayistotnieysza nie wiem
iak z konkludować.

A w tey okazyi o stracie woyska dowiedzieć się nie można, z Dystyngwowańszych
mowią tylko że Podpułkownik Liwentow dwarazy cięty y postrzelony ży
cie utracić musi. Są iednak wiadomości że w początkach wkroczenia woy

ska

ską za Granicę. Turcy mieli Dwie akcye bardzo dobre y pomyślne, a za trzecim razem Strach ich ogarnął że wnocy pierzchneli, y w tenczas Seraskier Basza z Podczaszym Litt. oderwał się z częścią woyska y Reyterował się do Choczima. a Drudzy mowią że Podczaszy Litt. z Seraskierem na krotki czas ziechali do Choczima dla z Ruczenia Baszy który po Jassy yr bydło na te naszą Strone za Dniestr wysyłał, y tak niespodzianie zostali od Woyska Rossyiskiego opasani że im się dobrnąć nieprzyszło. Poczta Lwowska nieprzyszła mowią że Lwow obleżony od Xiązia Maryna maiącego Trzy Tysiące Konfederatow, to zas pewna że Jmć Pan Korytowski przysyłał przed kilkoma Dniami do Xiązia Gallicyna po Sukkurs, y wysłano już kilka Tysięcy moskwy jazdy y piechoty pod Lwow, zaczeli tu dopiero mowić że Konfederaci mieli wpaść do Polonnego ale te wiadomości zapłonne mamy mowią iednak że wyszła od samychże moskalow.

armaty które przyszły są samego Kijowa, Turcy iszcze się blisko Choczima przejeżdżają y owcz Swoie blizko pasą Konie iednak wiele z Fortecy wyszły dzili ale jak mowią że im Żyty popodrzenali.

Excerpt z Drugiego Listu z Kamieńca Pisanego y 31 July 1769

od tego Czasu dzień y noc rożnemi sposobami podstępując Moskwa w Szance, Bateryę mini chowskie przeszłe za Choczimiem w Sadach przez Turkow Restaurowane, często Moskwa ~~Choćiaż gdzie znacznie~~ Turkow wygnać chciała lecz ze stratą Ludzi swoich reyterowali się ku swemu Obozowi moskwa Choćiaż Gdzie znacznie to w Kamieńcu ją wiktrzeszają Choczim w wielkim iest obleżeniu w koło dotąd wody tylko zabronić im niemogą, choc Moskwa z tey strony broni Niestru y strzelają do siebie z ręczney Strzelby Jednakże Turcy Jak mogą tak bronią, Tabyć musi nay cięższa Rzecz dla Choczimia że Letory wielkie biją że do Fortecy ciężko z daleka przystąpić a to przez wygnanie Bydła rożne zamury które od Głodu odchodzi y przez Trupy które z Chorob wielkich mroy wyrzucają na te strone, te czynił relacye Jeden Żołnierz które jest złapany od JO Podczaszego Bydło zaś rożne sam na swoie Oczy widziałem wiele zdychającego pod nad Rzeką y koło murow y wiele ode rzłego.

JO Podczaszy ma być zapewne w Choczimiu z konfederacyą. Zaczynają wielkai na te strone wołochy Konfederaci y Turki Już przechodzą z[illegible]. Byłem sam w obozie miałem pozwolenie być wszędzie od Generała Renekampfa widziałem wielkie strzylanie z armat y ręczney strzelby za Choczimiem, w Polu od samego Switu aż do Piątey Godziny z południa, potym Deszcz wielki przeszkodził niemając się pytać kogo u Moskwy dowiadywałem się z[illegible] bijecie się z woyskiem, ci powiedzieli że z Choczimia wyszła piechota y konni, ale to był fałsz, miał przyjść Sukkurs tylko że ma Ty wstrzymać się niemogł, iednakże do Fortecy z armatami zbliżyli się utraciwszy niecos Ludzi swoich znacznie, ale tetty moskwy daleko więcey.

Przez ten wszystek czas wypadają często Turcy y biją się po tamtey stronie z azardem wielkim.

Po tey zas stronie nic więcey nierobią, iak z armat Choczimskich biją ustawicznie do Szancow y Bateryi moskiewskich usypanych wnocy, w Dzień ie ruynują Generał Renekampf stojąc na tey stronie Niestru z obozem o ćwierć mili a z Bateryi y Szancow usypanych bliżey ku Choczimowi puł ćwierci mili bije z armat do Choczimia przez Niestr każdy Dom widząc z tąd. Temi Czasy zbliżyli się w nocy moskale pod sam

Niestr

niestr nate mieysca gdzie wies Bracha na zwiskiem była a teraz spalona, tam mo
cne aprosze porobili y Baterye wielkie posusypywali z tąd teraz naygorszey szkodę
Choimowi.
w Przeszłym Tygodniu zaięł się od Bomb był ogień w Choimiu ale go przecie ugaszo
no z 20 Możdzierze duże przyszły do ciskania Bomb szły w nocy koło Kamienca
teraz ustawicznie bombarduią mało co kiedy ogień ustawicznie
wiemy to Iz Galliczyn Xiąże przed Bombardowaniem posyłał z Remonstracyą aby
się poddali dobrowolnie, obiecuiąc każdemu według osoby każdey przyzwoite u:
szanowanie Turcy kiedy maiąc nadzieię w Sukursie kazali Iść precz od Bramy
obiecuiąc do ostatniego bronić się y Chorągiewki czerwone wystawili.
wszelkiego usłyszawszy Moskale coś dla siebie niepomyślnego o znacznym Sukkur
sie wszystkie Bagaże zaczęła z tamtey strony na tę przeprawiać, sami tylko
obozy y mieysca potrzebne usżancowawszy zostali się.
Jeżeli w tych dniach iakiego nie będzie znacznego Sukkursu zapewne dobędą wszyscy
tak mówią ponieważ uciekaią z tamtey strony.
Szturmu przypuszczenia do murow dla min daią racye Moskale że niechcą.
w Niedziele rano złapanego Niewolnika z pod Choimia przeprowadzili koło Ka
mienca ktoby chcieli oddać do Fortecy Moskale ale Generał przyiąć niechciał mie:
li prowadzić do Połonnego tych tędy bo niewolnika nie razem wzięto, po 8 y 6 chwy
tano, są między niemi Chłopi prosci Turcy y Konfederaci.
Jest do Kamienca puszczony Pułkownik Sołtykow na kuracyą który na zdobyciu
Choimia Tureckim noge złamał przy nim iest wiele officierow y giemien Moskie
wskich y Bagażow w Kamiencu. Lecz na to Imyst Ziemianie szemrzą mocno
że go słychać że pod Lwow Xiąże Gallicyn dwa Pułki od Choimia posłał znaczne
dla znoszenia Konfederacyi ponieważ wpp Pułkownik Korytowski o sukurs pro
sił, słychać u nas że w Brześciu Litt Konfederacya Drewicza złapawszy Rękę
prawą y nogę lewą ucięła, a Jw Branicki Pleyzerowany w Kozienicach leży.
Uniwersał od Jw Podczaszego temi czasy był ustawiony w Kamiencu przybity w
nocy rano dowiedziawszy się Komenda zdiąć kazała y nicht nie wi Jakie przez
Huszarow zbiegłych od Połonnego wygłoszono u nas że Konfederacya z Litwy
Połonne odebrała y wszystkie Moskiewskie składy pozabierała Pułko:
wnik Sołtykow który iest w Kamiencu ubolewa na to ma mieć szkody na:
dwa miliony Arestantow tych odsyłali y Pleyzerowanych powracali na
zad niewiem gdzie Ich podzieią.
Poczty żadney niema tylko Latyczewska przyszła.

Die 26 Julii 1769 z Warszawy. 13

W przeszłą niedzielę przybył tu na Pragę Xiąże Gallicyn maiący pod swoią
komendą 2000 Ludzi, który w Potyczce pod Białym Stokiem z Jmć. P. Bie=
rzyńskim utracił Sury Jazdy 200 maiąc iednak liczniejszą artyllerye
przymusił konfederatów do rejterady, wszyscy iednak upewniaią
że więcey nad 80 konfederatów nie zginęło.
Gdy Stanął Jmć. P. Bierzyński pod Choroszczą, maior Milicii Nadwor
ney Xcia Radziwiłła porozumiał się z Jmć. P. Chrząszczewskim Rotmistrzem
konfederacyi że podług umowy nie sukursował go pod Białym Stokiem
z tey przyczyny Jmć. P. Chrząszczewski w 150 Ludzi komendy swoiey ode
rwał się od Jmć. P. Bierzyńskiego dla punktu honoru, dał przykład
niepoczciwy dla przestrogi innym, bo w Czyżowie Miasteczku Ziem
mi Nurskiey, wszystkich Ludzi komendy Jego iednych wyrznięto
drugich na Parobstwo wziętych na rynku z Sukien obnażonych podobnież
same pod Przysiechą Kozacy Spisami kłuli uganiaiąc się za nimi, Sa
mego zaś Chrząszczewskiego trzy razy Spisą ranionego, tu w kaydanach spro
wadzili. Czyżów Miasteczko y Kościół w nim zrabowane, którędy by
ło Przechodziła Męstwa wprzódzie Zostawiała nietknione Ozdoba
menta. Tu na Pradze y w Warszawie nie tylko różne rzeczy Lu
dziom zabrane, ale też nawet Apparaty kościelne sprzedawali. Wyżey
wspomniony Półkownik Gallicyn w tych dniach ruszył pod Zakroczym
na rozpędzenie Warszawskiey y Zakroczymskiey konfederacyi y ode=
brał ordynans surowo obchodzenia się z obywatelami tameczznemi.
Jmć. P. Bierzyński udał się pod Grodno y tam podniósł konfederacyą w Powiecie Grodzień
skim, tey Marszałkiem Jmć. P. Chreptowicz Pisarz Grodzieński.
Przysłał tu przez Sztafette do Generałów Cheffów trzecie Ordynanse z Grodna, aby
z swemi Regimentami przybywali pod Łowicz pro ultimis Julii; Woysko swoie
na trzy podzielił dywizye, iedne na Kowno do Żmudzi, drugą do Wilna, trzecią
ku Jeo P. [illegible] do których pisał List iżeli niepotrzebują Sukursu, którenu
odpisali, że pod Słonimem znaczne otrzymali Zwycięstwo z Jmć. P. Generałem Bielakiem
nad moskwą komendy Półkownika Wachmaystra. Bagaże y Armaty zu

odebrali, y zapewne by go byli zniesli, gdyby mu był na Sukurs nieprzybył Pułkownik Drewicz.

Podczas tey Akcyi Husar Kommendy JmPana Kownackiego Sztandar z Portretem Imperatorowey Jmci iedną Ręką pochwycił, a drugą Pałaszem Rękę Chorążemu Rossyiskiemu uciął, y Szczęśliwie z Sztandarem do Kommendy powrócił.
Wspomniany Pułkownik Drewicz Słonim miasto JW. Ogińskiego Hetmana Litt. z Szczętem zrabował bo nawet w Zamku Podłogę kosztowną porąbać kazał, y Okna powybiiac przez ten Rabunek JW. Hetman do skarbu Wolkonskiego zakłada Sobie na kilka milionów Szkody, y Satysfakcyi dopraszać się.

Pod Nyssą iuż po Akcyi Słonimskiey także Konfederaci 300 Moskwy zniesli,

Od Torunia Słychać że 50 Ludzi Gwardyi Pieszey Koronney po Amunicyą do Torunia z Kapitanem Chrzanowskim wysłanych, nazad do Warszawy powracaiących Konfederaci tam będący Zabrali; ale Mieszczanie y Magistrat tameczny zebrawszy Ludzi z tamtey okolicy z miasta wymaszerowała wspomnioney od Gwardyi Ludzi y Konfederatów porazili.

Z 27. July 1769no Anno Z Warszawy.

Deklaracya Krolewska, która iuż była Pieczętowana, y do Grodow wszystkich destynowana, także utaiona, za Oparciem się mocnym Jey Expedycyi Xięcia Wolkonskiego, że ani Jey drukowanego Exemplarza gdzie widzie, ani o niey mowiących Słyszeć można, ludzi mowią że zupełnie skassowana, drudzy że do decyzyi Petersburga zawieszona.

JmP Sosnowski produkował nieutrzymne Skrypt przed Rzydatem Rady y Ministerium dla Litwy Jmieniem Biskupa Wileń[skiego] sakongo tam mianuie na pierwszego Pasterza y Prymasa Litt. Treść Skryptu, arcy zawile y misternie ułożonego, także Chwali w nim Konfederacyi Polskiey Usiłowania a zardzewania się y Stateczność Religii Independencyi y dawnych ustaw na Dyssydentach popierania. Litwie iednak żadnym Sposobem, ani do Polskiey Konfederacyi mieszać się, ani nawet u siebie podnosić nieradzi, dając tę ney większą Przyczynę iż y Zbawienniey y nayłepszym Honorem to będzie dla Litwy, kiedy w Polsce ocalona

Zachowa się na czynienie

Medyacyi między Konfederacyą Polską y Partyą przeciwną. Wiele Zatwo
można zealum Gustem y Konwitucyą ten Skrypt tu czytaią. Silnieyszy Krz
JmP Berdyczewskiego y Pułaskiego, nad Szyk Polityków Znacznie
kredyt. w Litwie bo iuż po piątey Sprawie z porażeniem zawsze
Moskwy odprawioney, tak znayduią w Litwie kredyt że się inni iuż z
niemi Łączą, Jmi się w Gotowości maią do złączenia

Mamy pewne Listy z Kurlandyi że na Żmudzi nawet pewna wszelka
iest gotowość za pierwszym Ordynansem na Kon nadania.

Wyczytuiemy także z tego Listu że na Rygę wzięto powtornie na 22000
Talerow bitych. y cała Liwonia. Obciążona iest nad Zwyczaynemi
Podatkami; że Flotta iak mowią z Okrętow Duńskich y Szwedzkich
przed Portami Inflandskich pokazuie się y Swoie Exercycya odpra
wuie że cała Kurlandzka ze wszystkiem ktorzy się dowiedzieli
nia iest gotowy, Ley y Liwonia y od Szwecyi Strona. iest Żołnierza
ze nowych. Rekrutow naprzędzono do Litwy wiozą Ich ale wedlug Expozy
Kiiow, bo Ludzi wcale niezdatny.

Tu iak mogą słuszni Awantaże Konfederatów iuż pod Beatym
Stolicą iuż w Litwie odniesione, ale przewyższaiące są Prawdy
Dowody, bo y pod Wilnem Stolicą gdy Aktor czym mięsiąc Inspe
chciano głębiey zalepać przeszło nad 300 Moskwy narachowano pogrze
bioney, y po drugiey w Litwie Aleyi dla Siebie nieprzyiaciel Moskwa
a się na Swoich Partyzantach mściła uczyniwszy nad Millium Szkody
JmP. Hetmanowi w Słonimie a Giedroycą wcale zruinowawszy
Pokazuie się tu Skrypt JmP. Kochanowskiego z Krakowa sak on mo
ui Pryncypałow Konfederacyi Barskiey pisany, ktory iest Sekre
tarem; czyni on w nim Reos Criminis Status wszystkich Delegowanych
do Traktatow Ostatniego Seymu; a nayhardziey Obwinia Biskupow
ktorym radzi aby anticipative podali Sedes Suas pro Vacantibus.
iako ci, ktorzy (mowi On) ipso facto są w Exkommunice.

JmP. Hetman wielki koronny wynosi się w Brzesy do Zinkiewiczyne.
JP. Wolan Pułkownik Milicii Hetmana Wielkiego Litt. w Słonimie że broni chciał oręż zaprawurat w Areszt od JmP. Bielaka wzięty y do kommendy JmPana Puławskiego Stty Żeteliniecskiego odesłany.
JchmP. Pułaskey y Bierzynski w Wilkomirskie kowienskie y w Wieluń Trockie udali się gdzie Pułkownika Ułanow kommendy JP. Baranowskiego zabrali.
29. July JmP. Bachowski w kilka set koni przybył do Łomży o mil trzy od Warszawy ktory na 1000 Sztuk Ammonicyi rozney y koni 50 od Ułanow zabrał.
Z Grodna 25. July donoszą że 10. praechodził tędy z Woyskiem Konfederackiem JmP. Bierzynski, tegoż samego dnia wyszedł z Tryb. z Kowieńskim. A 20. JmP. Puławski za nim przeszedł, a 24. JmP. Drewicz. z Woyskiem Rossyjskiem pociągnął za niemi, między temi zaszła potyczka pod Nieswieżem z znaczną klęską Moskwy, ktorych więcey 200 na placu padło.
Z Torunia rzeczy przybywaiącey powiadaią że to miasto znaczną dywizyą Woyska zreterowało, y że Moskwa tam będąca. z reterato wanemi po dwa razy podrażdowała y konfederatow napadała. Tymi konfederacii ostrzeżeni sposobią się do dania Odporu, y do Innych wysłali o Sukkurs. zatem Wielkopolskie y Mazowieckie konfederacye tam się udały. za ktoremi y Moskwa. dwoma Partyami w kommendzie Pułkownika Wołkonskiego y Czartoryiskiego traktem na Pułtusk y Prasznisk. pomaszerowała.
Z Pułtuska. 26. July donoszą że konfederacii JmP. Łaszcza kommendy z pod Łowicza kilku kozakow y officera wiozących pieniądze dla Woyska swego Rossyiskiego w Prasznisku stoiącego, też pieniądze odebrali kozakow trzech zabili a Officera w Areszt wzięli

Die 3tia Aug. 1769no z Warszawy.

JmP. Pierzyńskiemu y PP. Pułaskim Woysko Rossyyskie na Częstho
dni byłe. pod Kommendą Numersa. ogromnie powściągnęte
aby nietylko nie weszli az w Mścisławskie, jak sobie życzyli, ale nawet
aby dłużey w Litwie nie bawili z Niedzieli widziano Jch już w Augu
stowie, Niektórzy rozumieią iż z tey tylko Przyczyny z Litwy
wymaszerowali aby obliżaiącym Konfederacyom Wielkopolskim
Torun, dali Pomoc, ile że nowe coraz y Moskwie tam z Warszawy
wychodzą a Znaczne Sukkursa.

Nadchodzi także. Termin. od nich do tuteyszych Generałów wydany
w Ordynansach. chcą się ściągać pod Łowicz. aby go Pierwsi oni nie
chybili. Bielak z niemi z Litwy niewyszedł dotrzymuiąc kondycyi
którą się z niemi złączył, to iest że poty z niemi miał bydź razem
poki by oni byli w Litwie, daiąc racyą, iż nie Koronnym. lecz Litew
skim Żołdem Żyie.

Aże Wolkonski dla kombinacyi całey sie y Zagodzenia Umy
słów, Wielu tu przytomnym proponuie, aby całe chcieli by ~~tylko~~
tylko Sobie napisali Prawa. y Konstytucye, y ieżeli się
podoba. y miało było bydź Fundamentem. uspokoienia
Wolno wszystkie nowe odmienić ustawy. Zostawuiąc iednak
istotny Artykuł Gwarrancyi y Dyssydentów, to iest nową
Modyfikacyą Obiecaną, na które wszyscy dawniey głębokie
Uwagi Polityka. Zdaie się że w tey Plancie który Sobie
Smakował, nie masz tu nikogo.
Ta Deklaracya Króla Jmci która wyiść miała, a iest
utaiona. Lubo oney Proiekt Wiadomy, ma tu iuż bydź Odpis
ale zapewne tayny.

w Lublinie bardzo iest znaczna konfederacya. y mocno się wszę
dzie wzmaga. przez wielkie wyprawy z Dobr tak Swieckich
iako y Duchownych.

konfederaci zabrali Statek powracaiący z Gdańska. pod
Oginskiego Hetmana W. Litt. y w Słonimie iego wina
wypili y wszystkie Viktuały zabrali dawszy na wszystko
kwity. Toz samo się stało w Wołczynie u Xcia Kancle
rza W. Litt. gdzie nie tylko kwity dali ale y List napisali
ktory stanie za Panegiryk.

Czwartego tego Miesiąca. Xiąże Wołkonski był
u Krola po Obiedzie, y miał długą konferencyą, po kto
rey wieczorem tegoz Dnia. Expediowano Kuryera do
Petersburga.

Z Gra. Augu Regiment Gwardyi Litt. Stanął na Pradze
y Ułani Krolewscy ktorzy byli z JP Branickim w Litwie,
Pytany od niektorych JP. Branicki o przyczynę Podrozy Swo
iey odpowiada że uczuł zasłaniać Kraj od kup Swywolnych
pod Imieniem konfederacyi napadaiących.

Osmego tego Miesiąca. przechodziło 800 Ludzi z Pułku Uła
now. przez Warszawę do Nadarzyna. gdzie maią Obserwo
wać konfederatow Obroty. Ci konfederaci ktorzy byli w Zło
wieczu. poszli do Łęczycy a inni nasze miesca przyszli do Łowicza.

W Litwie został się młodszy JP Pułaski z JP. Bielakiem
dla utrzymania y wsparcia konfederacyi, wszędzie wymykaiących

Nayuniższy Sługa

Nayważnieysza Nowina iest że Turcy deklarowali po nie przyiacielsku ztemi postępować, ktorzy trzymaią z Moskwą. Ta Deklaracya rozdana była w Stambule Ministrom Cudzoziemskim y Weyzer Wielki kazał ią ogłosić y kopiie tey Deklaracyi rozdał Ministrom Cudzoziemskim przy nim będącym. mowią że Porta przymuszona była z tych Przyczyn 1mo Że wiele Polaków znaydowało się przy Moskwie, zaś się przeprawili przez Dniestr. 2do Że Polacy pod czas Pierwszego attaku chocimia, wiele Postępków Nieprzyiacielskich uczynili za Dniestrem. 3tio Że iest rzecz pewna że Krol y Rzecz Pospolita podpisali Traktat z Moskwą, przeciwko Porcie, y dlatego Porta musi Woyska przysłać do Polski na Ukraine a tych Ktorzy to z Moskwą trzymaią.

z Warszawy 5 Aug. 1769 A.

17

Nowe Konfederacye w Litwie przybywaią, gdzie Pułk Patarow Rzpltey pod Kommendą JP. Baranowskiego do Konfederatow przyłączył się. JJP. Bierzynski y Pułaski do Łowicza przebieraią się, gdzie ma bydz ziazd d. 24 Aug. wszystkich Konfederacyi dla obrania Marszałka Generalnego. Xże zaś Sapieha Krayczy Litt. zostaie z swoią diwizyą w Litwie. Kilka Potyczek było w Litwie y Woiewodztwie Płockim Konfederatow z Moskalami, z awantażem Konfederatow, iako też y pod Pułtuskiem.

Miasto Zamoysc bardzo pogorzało od piorunowego Ognia.

w Lublinie bardzo iest znaczna Konfederacya, y mozno się wszędzie wzmaga przez wielkie wyprawy z Dobr tak Swieckich iako y duchownych.

Konfederaci zabrali Statek powracaiący z Gdanska JMć Pa Oginskiego Hetmana Litt. y w Szominie tego wina wypili, y wszystkie Artefakty zabrali dawszy na wszystko Kwity. Toż samo się stało w Wołczynie u Xcia Kanclerza Litt. gdzie nietylko Kwity dali ale y List napisali, ktory stanie za Panegiryk.

Czwartego tego Miesiąca Xże Wołkonski był u Krola po obiedzie y miał długą Konferencyą po ktorey wieczorem tegoż dnia expedyowano Kuryera do Petersburga.

d. 9 Aug. Regiment Gwardyi Konney Litt. Kiey stanął na Pradze iako też y Ułani Litewscy ktorzy byli z Imć Pa Branickim w Litwie gdzie maią zimować

Osmego tego Miesiąca przechodziło 300 Ludzi z Pułku Ułanow przez Warszawę do Nadarzyna gdzie maią obserwować Konfederatow obroty.

Konfederaci ktorzy byli w Łowiczu poszli do Łęczycy, a inni na ich mieysce przyszli do Łowicza.

Jest też wiele Konfederatow w Woiewodztwie Płockim, nadewszystko Ku Pułtusku gdzie bywaią pomyslne potyczki z Moskalami

Nayważnieysza Nowina iest że Turcy deklarowali po Nieprzyiacielsku złem wypowiadac przezpuwac ktory trzymaią z Moskwą, Ta Deklaracya poradziwana była w Stambule Ministrom Cudzoziemskim, y Wezyr wielki kazał io ogłosić w Woysku, y Kopie tey Deklaracyi rozdać kazał Ministrom Cudzoziemskim przy nim będącym. mowią że Porta przymuszona była do tego z tych przyczyn.

1mo Że wiele Polakow znaydowało się przy Moskwie, iak się przeprawili przez Dniestr

2do. Że Polacy pod czas pierwszego Attaku Chocimia, wiele posłępłoro Nieprzyiacielskich uczynili nad Dniestrem.

3tio Że iest niepewna, że Krol y Rzeczpltta podpisali Traktat z Moskwą przeciwko Porcie. y dla tego Porta musi woysko przesłac do Polski, na wkaranie tych ktorzy to z Moskwą trzymaią się

Dę 5. Augusti 1769. z Kamienca.

Odgłosy Armat ktore Nam z pod Chocimia przez niejaki czas słyszane by
ły iuz od przeszłego Tygodnia ustały, ktore nic pewnieyszego że Sukkurs
ku Chocimowi dążący Zastanowił, o ktorym Sukkursie iak długo powąt
piwano, tak teraz iuz Nas upewniaią że się zbliżył. mowiono tu że Xże
Prozorowski reyterował się do Obozu swego exponowawszy kozakow na
do harczkę wysłanych, ktory wiele swoich utraciwszy Xcia Prozorowskiego
iuz nie na mieyscu Spodziewanym ale w Obozie Zastali, mowiono ta
że ich umyślnie exponowano, poniewaz sami exponowac y bic się
niechcą, tylko zdobyczy pilnuią, ale y Huzarow utrata niejaka
nastąpić miała. Dnia Onegdayszego 30.m Woyska Tureckiego usiło
wali przystawić do Chocimia Żywności y Amonicyi, ale Xże Prozo-
rowski z Swą Jazdą Generał de Bruys z Sześcią Regimentami,
y inny Generał także z dwoma Regimentami wstręt im uczy-
niwszy z utratą z Obu stron po Części Ludzi przymusili ich do co-
fnienia się wzad o mil trzy. Czytałem z Winnicy List 1 Aug. pi-
sany ktorego punkt iest w te słowa: za Rzecz pewną donoszą że Turcy iuz
to piąty dzien przeprawuią pod Sawraniem ale do kąd Zamierzaią nie
wiadomo. w Jakiey liczbie znaydzie się Sukkurs Turecki wiedzieć
niepodobno. Bagaże Rossyiskie iuz na tey Stronie. Markietani y
Kupcy w Obozie Zysku swego szukaiący także pozmykali się w
granice nasze.

Dę 9. Aug. 1769 od Chocimia.

Juz Dni kilka iak Sukkurs Turecki znaczny przyszedł pod Chocim
Tatarow pod Kommendą Sołtana 80.m a w Kommendzie Tureckiey
Jazdy 20.m Piechoty 40.m z Arnautami y ciężką Artylleryą. Potyczek
znacznych mieli kilka koło Prutu, w ktorych znaczna Część Ka-
walleryi Moskiewskiey padła, dosyć iak się relacye zgadzaią na-
to co Jazdy zostało, y ta przeprawiwszy się przez Dniestr po-
nad Brzegi stoi, Piechoty zaś Moskiewskie ku Dniestrowi się
gnęły y okopały się.
Woyska Tureckie y Tatarskie zacząwszy od Nowosielicy ponad
Prutem, y ponad Chryszczuk az ku Chocimowi wyciągnęły się
y każdego dnia bywaią utarczki.
Obóz Moskiewski na Polskiey Stronie stoiący pod Kommendą
Generała Sztofla nagle się ruszył, iuz temu dzien Czwarty do
Obozu generalnego. dosyć iak kazał przyszedł w sam Obiad ie

dzenie

iedzenie porzuciwszy tylko co mogli zabrac nagle wymaszerowali.
Dnia wczorayszego zaczęli się byli Tatarowie przebierac przez Dniestr, y iuz ich kilkaset przeprawiło było, ale deszcz y wezbranie wody niedopusciło im dalszey przeprawy, y tak ci przeprawieni musieli nazad powrocie.
Chocim wolny od Moskwy, y wszelki transport spokoyny maią do Chocimia bez zadney przeszkody.
w Moskiewskim Woysku znaczne pomieszania, tego się spodziewac należy że się będą reyterowac do Polski bo są wielkie do tego podobienstwa.
Naostatek y to słyszac można że wyżey Mohilowa przeprawiło się Woysko Tureckie, iednak ta rzecz potwierdzenia potrzebuie.
Zydzi od granicy Tatarskiey przeieżdzaiący za rzecz pewną twierdzą że ieszcze większe iak koło Chocimia pod Oczakowem było krwie rozlanie, gdyż tam zbyt wielkie woyska Tureckie w generalney batalii z Moskwą plac otrzymali, wiele Niewolnika żywcem zabrawszy do Stambułu wyprawili, y trupem bardzo wiele położyli.

III Dⁿ 12. Aug 1769. Aᵒ z Kamienca.

13

W przeszłą Niedziele Graf Renenkaff stoiący z tey Strony Dniestru ex opposito Chocimia z całym swoim Obozem ruszył się za Dniestr dla wzmocnienia Pontonow po ktorego ruszeniu od Pewnego Woluntariusza w Woysku Rossyiskim będącego odebraliśmy wiadomość że ten bytali Dⁿ 8 Aug z Obozu z za Dniestru.

Wiem pewnie że Wᵖᵃⁿ Dobro będzie mieć wiadomość o teraznieyszey Sytuacyi Naszey po przybyciu Sukursu pod Chocim zaczyna z samego początku Deskrypcyą czynić umyśliłem 2go Dnia Aug: przybywszy Turcy koło 20000 konnego Woyska uczynili mine atakowac Szańce Xcia Prozorowskiego lecz od gęstych Kul Armatnich umknąć przymuszeni byli. Zaczym pociągnowszy się na Prawą naszą Stronę uderzyli na Lekkie Woyska nasze z pułtora tysiąca Kozakow y 2000 Huzarow złożone ktore dość mężnie przeciwko tak wielkiey liczbie nieprzyiaciela bronili się lecz naostatek reyterować musiało się z początku porządnie Kwadratami na koniec każdy iak mogł zmierzaiąc iednak pod Baterye na prawym Flanku naszey Armii złożoney tam gdzie przybywszy az pod wał odbili Nieprzyiaciela tak że Baterye Nasze z Skutkiem grać mogli I tak otosz w kwadransie czyste pole widzieliśmy 3go Dnia iuz cale niebyło tak że go nasze Forposty a z dwie Mile zoczyli 4tego Dnia spokoynie stawiliśmy 5tego Dnia Forposty dalsze y blizsze zblizali się zaczeli przynosząc nam Nowinę że nieprzyiaciel idzie iako też tego Dnia Sześć Wiorstw od Szańcow Xcia Prozorowskiego Obozem stanoł wysłano zaraz Officiera od nas dla rekognoskowania ktory powrociwszy o wielkiey liczbie uczynił Relacyą na ktorą dano Ordynans Xciu Prozorowskiemu aby swoie Szańce tey samey Nocy opuścił a żeby z konnym Woyskiem w tył dla Obrony pontonow cofnoł się całemu zaś Obozowi wszystkie Ekwipaże y Tłumoki odesłać kazano. Jednym Słowem całe zewszystkim blokada odięta tak żeśmy iuz niemyśleli mieć kommunikacyi z Chocimem tylko siebie samych bronić. 6tego Dnia zrana uyrzeliśmy Nieprzyiaciela iuz na

tym

tym Szańcu ktory Brozorowski opuscił y całe Jch Woysko tak z Brzega wzięło Zesmy dowodnie Jch widziec mogli. O Jedynastey godzinie z południa uczynili Minę Nas attakowac Jakoteż koło 20000 Alecz Bendago ku Naszym Bateryom przyblizac się zaczeli ale iak zwyczaynie po wystrzeleniu kilkudziesiat razy z Armat do Reyterowania się Jch przymusiliśmy. Ja zas Konkluduię że to tylko fałszywy Attak przypuscili z przyczyny nie chcąc przeszkodzić wprowadzeniu Wiktu do Chocimia bosmy Sami widzieli że na tenczas Siła wozow po za gorą do fortecy prowadzono. Tegoż Samego Dnia Dwoch Turkow złapaliśmy ktory nam takową uczynili Relacyą że to Mołdawczyki Baszy z Sołtanem w 70000 konnego Woyska na Sukurs Chocimowi przybili że 20 tylko Armat z Sobą maią. Graf Renendaff już opuscił Swoy Oboz a tu na Naszą Stronę przybył y okrywa nasze Pontom ktoreby bez niego w wielkim niebespieczeństwie były w Polszcze zas więcey Woyska naszego nie ma oprocz Okopow iak dwa Regimenta Karabinierow y 500 Kozakow ktore o 30 werstw nad Brzegiem Dniestru Patrole trzymaią. Dnia wczorayszego tentowali przeyść Tatarowie do Polski ale na Szczęście ustawiczne Deszcze tak powiększyli wody że żadnych Brodow nieznalazłszy wszyscy do Swego Obozu powrocili. Te wszystkie Dni Strawiliśmy na bagatelnych Szermiekach Bog wie Co będzie daley lecz w Osmiu Dniach Spodziewamy się że temu koniec będzie albo my do Polski wyydziemy albo Jch przepędziemy co zaś wzięciu Chocimia nie u nas niesłychać y tak daleko nie może myśl moia zasięgnąć. Potyż list.

Widzieć potrzeba że na koło Chocimia Reduty tak mocno Regimen

tami

tami osadzone były iż ciężko było pomyśleć o iakiey kolwiek ko
munikacyi Woysku Tureckiemu z Chocimiem bo z tych wszy
stkich Redut osadzonych Regimentami Bateryą y Armatą
można było iak z Fortecy bronić przystępu a przeto y kommu
nikacyi Woysku Tureckiemu z Chocimiem ale się Turkom
udało tak swoy obóz okazać tym uczynić że rozumiano iż
Wezyr z kilkokroć sto tysięcy Woyska zbliżył się już tedy
tylko o własney obronie myśleć zaczęto Regimenta z Redut
y Armaty pościągano y tym sposobem z niespodziano łatwo
się otworzona do Chocimia kommunikacya tak dalece że
w tę porę y żywności y Ammunicyi podostatek y woyska świe
żego na zluzowanie ustawicznemi niewczasy zmożonego
do Chocimia wprowadzono Ale naywiększa że Seraskier Pasza
y Podczaszy Litt mieli pogodną sposobność wyiechać z Chocimia
y to rzecz pewna że Seraskier Pasza przypadkowym sposobem z Podcza
szym Litt dostawszy się do Chocimia całą robotę wsparli gdyż
Pasza już nakłoniony był poddać się z Zamkiem Chocimskim
ale Seraskier nie tylko potrafił żwawo się bronić ale też Pospo
lstwo za te podłości przeciwko Paszy zbuntował że już drugi Pasza za
podobny postępek został zabity.
To pewna że Wezyr stoi między Jassami y Benderem ani ma intencyi
ku Chocimowi zbliżyć się
Spodziewaią się że Woyska Rossyiskie maią powrócić w granice nasze
słychać iednak że Tatarowie tentuią przebyć iakim sposobem
Dniestr y przeciąć woysku kommunikacyą z Magazynami y
przeprawę na Pontonach dysputować.
Są tu wiadomości iakoby dwakroć sto tysięcy Woyska Tureckiego ma
wkroczyć do Polski ale te wiadomości niezgadzaią się z Mani
festem przez Seraskiera Paszę uczynionym którego Punkt
de tenore przyłącza się

Punkt.

Punkt wyięty z Manifestu Achmeta Seli Agi Seraskier Paszy na przeciwko Manifestowi Xcia Gallitzyna w kwaterze Kijowskiey z 14 Marca datowanemu a przez Seraskier Paszę w Obozie pod Kauszanami d. 20 May 1769. napisanego.

Zarzucaią potym kłamliwie że tym końcem iesteśmy wezwani abyśmy w Kraju Polskim woynę z niemi toczyli sam Skutek tego fałszu dowiedzie albowiem przyrzekliśmy w samym kraju Moskiewskim szukać sprawiedliwey zemsty, Polskiey Ruiny dotąd Obrażamy poki tylko według danego Słowa bronić y Ochraniać przyrzekliśmy albowiem gdyby tego przyrzeczenia niebyło dla ocalenia Polski warci od nas względu Sąsiedzkiego dawnoby już y iednego Moskala niebyło w Polszcze.

d. 1. Currenti ziawiły się Strachy w Dworku JW Stadnickiey Kasztell Kamienc u Graffa Sołtykowa kuniącego złamaną nogę to iest rzucanie kamieniami dużymi od godziny 9tey wtwor aż do drugiey z Pułnocy. We wtorek gdy dano znać na Obdwach postany Kapitan z kilkunasto Giemayna mi y Unteroffic‍ierami dla Obserwowania y docieczenia gdyż supponowali S. Graff że to z strony Konfed. postrachy ale niemogli nic docieć, trzeciego Dnia toż samo. Wzięli z samey Suppozycyi Chłopca Dominikanskiego na Obdwach y okrutnie niewinnego rozgami cięto wodą ciepłą polewaiąc krew bluszczącą, y solą solać dopiero piątego Dnia maią dochodzić że ta sztuczka ma bydź uczyniona od domowych y własnych.

d. 3 Generał Stofelt lubo miał Ordynans od Feltmarszałka przecież z swoich Redutów niewyruszył dowodząc przez to że wszystkim należało bydź na swoich mieyscach a zapewne kommunikacya do Chocimia byłaby niedopuszczona. Mowią że między Generałami y Feltmarszałkiem są Emulacye y Partye.

Bijar JW Pani dnia Onegdayszego ku Stanot ktorego przytrzymam aż do czasu ialuey konklutury a tymczasem spodziewam się że ta wiadomość ktorą przyłączam punktualnie doydzie na pocztę.

Excerpt z Listu z Kamienca d. 12 Aug. 1769 pisanego.

Że Prozorowski który za pleyzerowanego był poczytany iako żywo, gdyż w pierwszym kapale tak o nim wzmienili, a to był Oberszteleitnant od Huzarów. Zrazu Moskale attakowali Turków widząc małą kupę, ale gdy ich Turcy na większą naprowadzili tak żwawie byli przywitani że prawie w nayg[or]szym porządku reyterować się musieli, których pułmili całe Turcy pędzili sądzić można że znaczna była utarczka y utrata sposobna musiała nastąpić. Moskwa wszystek Bagasz y Prowiant na naszą stronę przeprawiła, nie więcey tylko amunicyalne wozy zostały się, supponuiemy że w tych dniach znaczna Akcya musi się stać albo reyteruada na naszą stronę iak się uda wielce iesteśmy ciekawi.

Excerpt z Listu drugiego z Kamienca dnia tegoż.

z Zagranicy dziś mamy pewną wiadomość bo przez JmPa Grubo[...]skiego Towarzysza y Woluntaryusza, że Woysko znaczne Tureckie stanęło, y niedaleko od Obozu Moskiewskiego stoią, codzienne są utarczki nie bez szkody musi bydź, kiedy Kawalerya Moskiewska za Frontem Piechoty stanąć musiała, y ta w tak mizernym stanie że podobno ciężko aby woiowała, bo Konie w niwecz obrocone, a to iest tak dobrze iak pobici kiedy Konie utracą y zniszczą.

z pod Chocimia d. 13 Aug.

Przez dni trzy utarczki znaczne były, między Woyskiem Tureckim a Rossyiskim aż do dnia dzisieyszego, na dniu zas dzisieyszym wyżey wyrażonym zrana o godzinie 6. iak tylko ogień zaczął bydź słyszany, utarczka żwawa zaczęła się, w którey Moskwa szwankowała, dosyć bo musiała się reyterować w Polskie granice y iuż Sam Feldmarszałek w Kudryncach czyli w innym mieyscu nocuie, y z niedobitkiem. Potrzeba ma się obrocić ku Sotennerowi na Sataniow, ieżeli Turecka Potęga w kroczywszy tuteyszy za niemi, kray cały ogłoszony będzie.

Obawiać się potrzeba aby y Kamieniec niebył w strachu przez tę Kommendę gdy będzie przeciwna, bo spodziewać się że Ordynanse zaydą w krótkim czasie dla przydłuości pisania więcey nie wyrażam.
Chocim świeżym opatrzony Garnizonem y sowitym Prowiantem. Obozy koło Chocimia wściągnią się.

z Warszawy 17. Aug. 1769. Ao

~~Ostatni Kuryer~~ Jm Pan Deboli Sekretarz legacyi Jmc Pa Repnińskiego w
Peterzburgu przyiechał tu w tych dniach y przywiozł Propozycye
od Nayiaśnieyszey Carowy Jeymci że odstępuie zupełnie Gwarancyi a w Inte-
ressie Dyssydenckim oddaie do Medyacyi tych Jch Prawo odstępuiąc które
obrażaią Nacyą.

P. Drewicz do Warszawy powrócił, a JP. Bierzyński y z Putkaskim po-
szli nazad do Litwy.

Woiewodztwa Pruskie zaczęły się konfederowac y iuz iedno iest skonfedero-
wane w którym wpisali się Woiewodowie Malborski y Chełmin-
ski y Jm X. Biskup Chełminski.

Przysłana tu iest Deklaracya od Porty ydana ~~po~~ wszystkim Cudzo-
ziemskim Ministrom w Stambule, Ta Deklaracya w sobie Zawie-
ra Że Traktat przed dwoma laty iest podpisany między Dworem Pe-
terzburskim y Królem y Rzplitą Polską, przeciwko Turkom. Zaczym
z tey racyi Porta widzi się bydz obligowaną posłac Woysko swo-
ie do Polski y traktowac tych wszystkich Polaków co się przyia-
zni Moskwie po nieprzyiacielsku. Ta Deklaracya nie czyta się bo ciesz
czy nie iest przetłomaczona z Fran-
cuskiego na polskie.

z Sandomirskiego 14. Aug. 1769. Ao

Że Marcin ~~z swoią~~ y JP. Pary z swoiemi Dywizyami stoią
z tey strony Wisły pod Sandomirem, a Moskwa ma bydz w San-
domirzu.

Pod Rzeszowem Moskale znaczną odnieśli klęskę od Konfedera-
tów, tak dalece że się pod Jarosław rejterować musieli, z tych
przez Gliniany mało dwieście Podwod ranionych przewieźli.
Lwow Armii się mocno spodziewaiąc się dnia wczorayszego
Konfederatów.

Przeieżdzaiący przez Lublin widział się z tameczniemi Konfederatami
do których z różnych stron Dywizye Konfederackie ściągaią się
zda się, że wszystkie Konfederacye na iedno mieysce chcą się
złączyc ale gdzie tego iescze nie wiemy. X

Przez Prussy polskie iadący widział się także z tameczniemi Kon-
federatami y gadał z Panami Regimentarzami w Chełmie to iest
Małachowskim, Ulenskim, Gogolewskim, Morawskim, ~~[illegible]~~ Byklew-
skim, y powieda Że każdy z nich ma Dywizye bardzo
porządnych y dobrych Ludzi. Których więcey rachuią iak 18000.
Nikomu krzywdy nieczynią nawet y Dyssydentom tym którzy
spokoynie siedzą, tych zaś mocno karzą którzy ich zdradzaią
Pomorscy Dyssydenci wielkie Jm przykrości czynią tyle co
mogą.

X Na te Konfederacye przez różne mieysca Sokal Rubieszów y inne
miasteczka przechodziła.

Od Konstantynowa przyiechał tu znaiomy Sąsiad który się był wybrał na Ukrainę ale powrócił z pod Konstantynowa gdzie dowiedział się że Orda stoi koło Miaskowki Baszlywa y Sawrania.

Cudzoziemskie Poczty do Warszawy ~~[illegible]~~ nie przyszły.

Wiadomości od Granicy dę 17 Aug. 1769 Ao

Rzecz prawdziwa że Cała Armia Moskiewska dę 13 tego Miesiąca
z Zagranicy na naszą stronę przeprawiła się y ku Kamieńcowi
podemknęła się. Wielką część Woyska a osobliwie z Kawaleryi
na tamtey Stronie utraciła, tak dalece że mało co Jazdy zostało
się y ta reszta przeprawuiąc się wpław przez Dniestr tumultem
"pod Okopy Studnicą
" dużo Zmnieyszona, bo ich wiele utonęło. Twierdzą iż gdyby by-
li Moskale na tamtey Stronie ze cztery godziny ieszcze zabawili,
zapewne by im przeprawić się nie przyszło, za nadeyściem wiel-
kiego Sukkursu Tureckiego, o którym zbliżaiącym powziąwszy
pewność Xże Gallicyn przynaglał Woysko do iak nayprędszey rey-
terady, gdzie tłumem cisnąc się na Mosty, ieden drugiego w Wodę
spychał, dlaczego wiele natonęło Ludzi, y to pewna że ieden most
Turcy odebrali Moskalom. Officyerowie Moskiewscy głośno
o tym gadaią że na odebranie Kommendy od Xcia Gallicyna w
krótce spodziewaią się przybycia Feldmarszałka Sołtykowa.
O Tatarskie Woysko z tamtey Strony wbrody y wpław podiazda-
mi wypadaiące w bliskości stoiącey Moskwy Wsie rabuią y
palą, y Ludzi w Jasser biorą, co na Dobrach Czarnokozińcach
powtórnie spraktykowało się.
Przed kilku Dniami przez Mikołaiów y Wodyszki Świeżey Moskwy
przechodziło do Armii 2700. z tych 700 bez Mundurów tylko
w Kitaikach lud zrekrutowany y nie musztrowany.
z Ukrainy donoszą że spod Humania Woysko iakieś prze-
prawiło się, dotrzymuiąc się, trzeba że Tureckie zmierzaiące ku
Kijowu
o Xciu Romanzowie sami Moskale powiadaią że z Siwo ią
Dziwiszyk z Kraiu Moskiewskiego nie ruszył ieszcze, a przeciwnie
słychać że pod Oczakowem został pobity y Woysko utra-
cił a z resztą w Granice swoie reyterować się, o tym pe-
wności nie masz.

Zosat pewna

To zas pewna ze Tatarowie na Swiętą Troycę Ruską drugi raz na Słobodach Mo-
hilewskich byli y iuz do szczętu zruynowali, Jasyr wzięli. Pułk został na Doli
nie Tminicha z samych wybornych Kompaniystow Kompletowany co do ie-
dnego zniesli, po drugich mieysca Kozakow stoiących na cztery Tysiące
wzięli. —

Kopia Listu pewnego Die 19. Aug. od Granicy pisanego.

O Klęsce Znaczney Moskiewskiey domyślać się tylko możemy, kiedy iednego Pontonu na Dniestrze Zerwać im za sobą nie przyszło a dwa uciekli: Turcy Obóz Moskiewski rozdzielili y zostało w Bukowinie Piechoty 20.m których Turcy obległy:

Kolumna iedna Woyska Rossyiskiego poszła za Kamieniec od Kniazia, a druga ku Stanisławowu. JmĆ. Pan Witt nieciekł Moskwy do Kamieńca puscić. Turcy na naszą stronę iescze nie wybiegaią, lubo maią most gotowy, Xiążę Prozorowski Zapewne Zginął, a Xże Repnin w Bukowinie obleżony.

Konfederaci z Polski zbliżaią się bardzo ku Granicy, za których przybyciem JW. Podczaszy dopiero ma z Swoią Partyą wymaszerować.

Z Wiednia wyszła Deklaracya Turecka przysłana, że Woyną Polakom wypowiada, którzy się Łączą z Moskwą, y ich Interessa utrzymuią. etc.

Kopia Listu Drugiego od Granicy Die 18. Eiusd.

Nie-zwyczaynego Skutku Boskiego doznało Woysko Rossyiskie, gdy Oczywiście Rada y Męstwo Jch pomięte, y Zuchwały Lud Osmanów, dał się iednak oszukać Nieprzyiacielom. Pewniby z Soboty na Niedzielę Noga go nie uszła, gdyby niebył ostrzeżony że ieszcze całą Forsą, Woysko Tureckie na Zniesienie Jch idą. Temi Wiadomościami skruszeni, porzuciwszy cały Obóz y Liszki z Artyleryą ammunicyą, tak gwałtownie na Pontony cisnęli się, że Znaczna Część utonęła, a Ledwie 20.m Lub mało co więcey pod Okopy przeszło Za nadeyściem tego Woyska tey godziny Z Okopów Xże. Gallicyn FeldMarszałek ruszył ku Kamieńcowi, nie więcey za sobą pociągnęli Armatt nad Sztuk 50. które dla dopilnowania Pontonów stały przy brzegu. Furaże Znaczne Zostały się, y iak Wolfa Lub minister powiada że Jęczmienia y Owsa na 100.m Tysięcy Korcy w Obozie zostało się, a daley więcey Mąki, Krup, y Jnnych Alimentów. Nie tracą fantazyi choć Oczywiście Zbici Zostali, Cieszy ich sukkurs FeldMarszałka Romancow, który w sto tysięcy idzie, a gdy o Wezyrze wiedzą że się znayduie pod Chocimem, pewnie Cała forsa reszty Woyska tego obróci się ku niemu. Świeże Magazyny Zakładaią y Lepiey ptaki chwycić Niżli pierwey. Zaleszczyki Puste, z Jazłowca Wszyscy pouciekali.

Trzy tysiące Piechoty Moskiewskiey ku Stanisławowu poszło. ale Ledwie im się przyjdzie wcisnąć do Fortecy, ile Już kilka tysięcy Tatarów koło Nadwórney dadzą się widzieć.

Niżli Zaczeli się na tę stronę Dniestru uciekaiąc przeprawiać, utraty swoich na 36. Tysięcy liczyli prócz innych kirassyerów straconych Mocno Żałuią, których w nagłey potrzebie użyć bydź mieli, tych z lekką Jazdą odstąpił Prozorowski, nie potrafili Za Prozorowskim nadążyć, po trzy godzinney bitwie Wszyscy Wyginęli. Dwie Szczególnie Kompanie Kyrassyerów zostało, które przy FeldMarszałku były.

W Tym tygodniu chadzą się słyszeć z tamtey strony wiadomości, wiele Zabitych y iakie Łupy Woysku Tureckiemu dostały się, w tey wyprawie z Woyskiem Rossyiskiem (Excerpt z Listu trzeciego.) o Tatarach iakoby się pod Stanisławowem znaydować mieli, nie iest pewno, a choć z okolicy Tamteyszey Miastem doniesiono że się więcey Moskwy pod Stanisławow spodziewaią. Dawniey głosili że 10.m Tysięcy Duńców Mocno na tamtey stronie pobito, iedni na placu polegli, a drudzy od Czerniejewie ku Kutom pognani, y toto za nimi te Tatarska pokazała się pogoń.

Od Stanisławowa bow. poszło Hazamm na Zniesienie Konfederacyi pod Janstawiem Znayduiącey się.

Z Warszawy Die 12. Aug. 1769.

Minister Elektora Jmci Saskiego u Dworu tuteyszego y Rzeczy Polskiey znayduiący się, oni

iako

O niejakim Skrypcie pod Tytułem Memoryału Xięcia Jmci Prymasa do Dwom postronnego posłanego, będąc informowanym, złożonego Xięcia Jmci Prymasa o ważności y istocie tegoż Skryptu w sobie zamieraiące, y czyliby wiadomy Jego był, pytał: na co mu Xiąże Jmć Prymas taką dał odpowiedź, że ten cały Skrypt ma za fałszywy y zmyślony, y owszem przez złości próżney słowy wyrażony, jako to juz tenże Xiąże Jmć Prymas Xiędzu Nuncyuszowi tuteyszemu oświadczył: przeto taką odpowiedzią Xięcia Prymasa wyżey wzmiony JmPan Minister Saski upewniony Skrypt ten bardziey za fałszywy osądził y deklarował. Jeszcze odtąd iakoby JmPan Burzyński y Butawski Sta Augustowski w Warszawie do Lublina pod ostatnie, odebrał mieli wiadomości że JmPan Biłak zostawiony w Litwie z JmPanem Butawskim starostą Żezalinieuł, przez iakieś kollizye, miało tegoż odstąpić, y do Xiąż Jmć Sapiehy Kraycz. Lit. przyłączyć się. Którey przyczyny JmPan Starosta Augustowski wdzięczni bezpieczeństwa Brata, bo tylko w 500 Ludzi zostawionego naząd do Litwy udało się, a JmPan Burzyński nie omylnie ku Lublinowi ciągnie, zkąd złączony z Lubelską Konfederacyą udać się ma pod Łowicz.

Z Regimentów Wszystkich w Warszawie znayduiących się, w dzienniku prawie po 5. 6. żołnierzy, nawet y od Korpusu Artyleryi Koron. dezerterów.

Z Żmudzi d. die 30. Elapsi donoszą, że w Ekonomij Szawelskiey pospolstwo na 5000. zbuntowane nad Dyspozytorami swemi okrutne wykonywa Tyranie.

Z Ospańskiego z Litwy. d. die Eadem. Że Generał Numers znowu z rekrutowanym Wyskiem maszeruiąc był na obiedzie u jednego Ziemianina, gdzie przez Kuryera z Kijowa odebrał Ordynans aby jedynie spieszył iak nayprędzey do Polski.

Nadeszła tu wiadomość od Chojnica. Iż Pułkownik Guzow, y Gustaw Pułkownicy Rossyiscy zginęli:

Z Listu od Częstochowy d. die 2. Aug.

Często tu widziemy komendy Wyskow Konfed. które co raz się bardziey pomnażaią słychać że nie iaki JmPan Miedzyński, dla iakowyś nie zgody oderwawszy się od JmPana Burzyńskiego, na podiazdy od Kaliczyna Pułkowej do Warszawy powracaiące do szczętu wycięty został. miało mieć w swoiey komendzie 150. Ludzi. Jest y o tym wiadomość że Jmć Panowie Butawscy pod Stubiniem Moskwę mocno pobili pod Pułkownikiem Wadkowym, którego Wyskow Ciż pobili miasto Stubin złupili, zrabowali tak daleco że na kilka milionów szkody w tym miescie rachuią.

Z tuteyszych okoliczności daie się poznawać iż iest iakaś między Jmć PP. Marszałkami w Miedzynie dotąd zostaiącemi y Jmć P. Burzyńskim przeciwności kiedy iak słychać iuz pod nim w Wydanym Uniwersale ostrzeniu, y Manifest w Grodzie Owiecimskim przez JPana Starostę Kaniowskiego był ma uczyniony. O czym do dalszey potym donieśę

Ce man. od Granicy przysyłam Wmmu Panu Dobrodziejowi czeli do prawda do Wstla Skład Lusie Panie Boże. Sed

my Nogi wmum Pana Dobrodzieja. Datt 22 Aug[illegible] [illegible]

AK

Replika na Deklaracyą Turecką wyszłą d. 21 Junij od Mini sterium Rzpltey wydana w Augusto

Naród Polski tak sobie zawsze szacował y nigdy nieprzestanie szacować Traktatu Karłowickiego wiecznego Pokoju z Nayiaśnieyszą Portą, że y pokrzywdzenia żadnego, jak by go w czym Polacy gwałcić mieli cierpieć y Dyssymulować nie chce; Nie bowiem temu wolnemu Królestwu pożądańszego być nie może, jako wielki ze wszystkiemi Potencyami Sąsiedzkiemi, w Szczególności z tak wielkiem y Respektowanym w Świecie Dystyngwowanego Tronu y Państw Ottomańskich Monarchą na zawsze zachować Pokoy, Przyjaźń y dobrą Armonią z tego Traktu Stateczność y nieprzerwana z Przeświętną Portą od tego Traktatu Karłowickiego wypływała na Polskę niezmierna Pożytki że y w Środ kraju Naszego y w Pogranicznych osobliwie z Turecką Potencyą Prowincyach przez te kilka dziesiąt lat trwająca miła y słodka Spokoyność, do zaludnienia do żywności do szczęśliwszego Państw Naszych wzrostu wielce nam dopomogła, zaco Nayprzód Bogu Wszechmogącemu wiecznego Pokoju Sprawcy dziękowanie oddawać nieprzestaiemy dziś; a potym wyznajemy przed Światem, osobliwie przed Wszelkiemi Potencyami, że Nay wyższym Państwa Monarchom cześcią dawać nieczekamy że bez Naszey Strony tak nam istotnie potrzebny Pokoy miał być nadwerężony.

Ale w ostatniem Manifeście publikowanym w Woysku Tureckim d. 21 Czerwca 1769 Ale Nayiaśnieysza Porta uskarża się na Nas jakobyśmy dawne Traktaty z Nayiaśnieyszą Imperatorową całey Rossyi ponawiając obowiązali się łączyć siły y Woyska Nasze przeciw Tureckiey Potencyi ile razy Rossya z Nią mieć będzie woynę y z tego potrzeba dla potrzebney więc rzetelney prawdziwey Informacyi Imieniem Nayiaśnieyszego Pana Nasze go y całego narodu Naszego Przeświętney Porcie szczerze y nie obłudnie oświadczamy że przy ponowieniu dawnych Naszych z Rossyą Traktatów niemasz y iednym Punktem w niczym przeciwne Karłowickiemu Traktatowi. Prawda że Traktaty dawnieysze jako Jana Trzeciego z Moskiewskiem Carem były kiedy przeciw Ottomańskiemu Państwu Lecz żadne natamten Czas niewzięty były skutku żadnego w Rzeczypospolitey zażycia Woysk Moskiewskich z Naszemi przeciw Turkom bo y ten Traktat od Jana Trzeciego y Rzpltey nigdy na ten Czas ratyfikowany. Teraz zaś gdy jego wzmianka uczyniona iest Roku 1764 na Koronacyi, y potym w Roku 1768 więc aby jawnie —

Otwarcie

Owszem iuż niewątpliwie dowodnie y rzetelnie pokazać że przypomnianych
Innych Traktatów danych z Rossyą nieznaiących by naymniey żadney Ligi
Polski z Moskwą przeciwko Tureckiey Potencyi ale tylko poznaiące Insze
Interessa między Rzpltą y Państwem Rossyiskiem co tym y innych Trakta
tach wyrażone; dla iasne dowiedzenia tey Prawdy dosyć iest Informować
y upewnić Nayiaśnieyszą Portę że tak roku rzeczonego 1764. po innych
Interessach naszych z Rossyą wyłożonych tu zaraz dodane są te słowa; nie
Naruszaiąc w niczym Traktatu Karłowickiego iako między utwierdza
iącego Pokoju; tako też y potym Roku 1768 te słowa są dosłownie powtó
rzone Articulo 6to Tractatus. Obie traktuiące Strony przyznaią y
utwierdzaią uroczyście tym Artykułem że wszystkie Obowiązki teraźniey
szego Traktatu y wszystko cokolwiek w nim iest postanowiono, niepowinni
no czynić nay mnieyszego uszczerbku Mocy y Generalnie Innych Ich
Traktatów y Obowiązków z innemi Potencyami a mianowicie względem
Rzpltey Traktatowi Pokoju Karłowickiego między nią y Portą Otto-
mańską zawartemi.—
Toć widoczna y niewątpliwa rzecz iest że takie Klauzuly, Warunki
y Kondycye tak iasne y Mocne dwa razy pod Konwencyami naszemi
z Rossyą uroczyście powtórzone niezwyciężenie probuią y pokazuią
że My Polacy z Rossyą żadney a żadney Ligi przez żaden Traktat
Swieży któryżby był wczym Przeciwny Traktatowi Karłowickiemu nie
mamy ani Obowiązku żadnego nastąpienia się Zmowy do żadney przeciw
Nayiaśnieyszey Porcie Woyny czy napastney czy Obronney. Bowiem
nadto każdemu rozumnie y rozsądnie Myślącemu iawne tu to iest
że gdybyśmy cotych Swieżych przypomnianych danych Soiuszów z
Moskwą albo w iakich kolwiek innych Naszych między Nami
Artykułach mieli Im się Obowiązać do łączenia z Niemi Naszego
Woyska przeciw Tureckiey Potencyi toć Sami byśmy sobie cale niero
zumnie a oczywiście Contradykowali przydaiąc te Klauzule Nienarusza
iąc w niczym Traktatu Karłowickiego iako między utwierdzaiącego
Pokoju bo kto łączyłby się z Moskwą na każdą Woynę przeciw Turkom
toć Obala w samey rzeczy Traktat Karłowicki mianego Pokoiu
mię kto ostrzega tak solennie, jak My Ostrzegaliśmy że żadnego u
szczerbku niechcemy czynić Traktatowi Karłowickiemu toć Natu
ralnie Oświadcza y wydaie że wspominaiąc dawne z Rossyą Tra
ktaty niepominamy żadney Ligi z Nią przeciw Nayiaśnieyszey Porcie

y [illegible]

y Czasem Jawnie pilnie y ściśle waruie sobie że w Niczym Traktatu Karłowickiego narażać nie chce—.

Wolno Nayiaśnieyszey Porcie kazać tłumaczyć sobie wszystkie Zapiski Roku 1764. 1768. y wszystkie za Panowania Nayiaśnieyszego Stanisława Augusta z Rossyą Konwencye bo te wszystkie nie są y nie mogą być nikomu taiemne gdyż są drukowane y dla Kraiu y pro Publico ani Naprzeciw żadne inne ktore gdyby nie były do Druku podane albo nie publikowane Wolnemu Stanom nie miały żadney całe nayrnnieyszey Mocy Wagi zaś samo więc wszystkich z Rossyą Konwencyi tłumaczenie Jaśniey nad Słońce pokaże że nic podobnego w nich niemasz coby Polskę Obowiązywało do Woyny przeciw Ottomańskiey Potencyi a owszem y bez żadnego powątpiewania z tego tłumaczenia dowiedzie że Rzplita Nayuroczystszym Sposobem pilnie y rozważnie zachowała Traktat Karłowicki

Kiedy więc Oznaczam tak Jawnie y bynaymniey nieobłędnie za prawdę że Fundament owey przeświętney Porty przeciw Polakom ktorą ta w tey Informacyi wyraziła, w Manifeście swoim przez się upadł Rzplita w pewney y Nieomylney Confidencyi y gruntuie się nadziei że przez ścisłą Sprawiedliwość Nayiaśnieyszego Orientalnego Państwa Monarchy, przy tym przeciwnym wydanemu Firmanem Zakazu Woyskom Swoim, ternom(?) w Granice niewinney Rzpltey, albo wielu dotąd w Zagrodzie zostać(?) że więc gdyż kiedy Polska tak Świątobliwie utrzymuie Traktat bez dany żadney przez Polskę Przyczyny równie niepomiernie być na wzaiem równie Świątobliwie zachowany: bo cóż tyle Ludzi podobno Polskich znayduiących się w Woyskach Moskiewskich wiadoma iest Nayiaśnieyszey Porcie Okoliczność czasu, Bunty Krwawe Ukraińskie Chłopow przeciw Własnym Panom Polskim ale naypewniey to przed Bogiem wszystko widzącym y przed Swiatem iest iawna y pewna że żaden swoim Ludziom ani Woyskowym ani Obywatelom Polskich Kraiow Rzplita Polska na żadnym Seymie ktory iedno legitime takie rozkazy wydać może ani żadnym Sposobem wydała Ordynansu żadnego aby się z Woyskami Moskiewskiemi łączyli aby Chocim Polacy attakowali; lub Naymnieyszym Krokiem iako Nieprzyiaciele przeciw Siłom y Kraiom Ottomańskim pokazali—. Więc Rzplita y Cała Nacya ktorey Sytuacya iest wiadoma Przeświętney Porcie ponieważ sama w swoim Manifeście to kładzie że Moskwa y Rekruty y Żywność wybiera z Polski całe mowie temu niebyła tak winna ieżeli się na attakowaniu w Chocimiu y w Woyskach Moskiewskich znayduie iakaz kolwiek część Ludzi Narodowych

Polskich

Polskich rospawa nie niesie nowego że się w Woyskach nayduią rożnych Kra-
iow y narodow Ludzie rekrutowani ile w pobliższych krajach a iednak nigdy
tey Nacyi z których ile bez Pozwolenia Praw y Zwierzchności były wyznaczo-
ne rekruty dla tey racyi niebyły deklarowane Za Nieprzyiacielskie wi-
dziemy to w Woyskach Liczonych Króla JMci Pruskiego że w nich mnie-
ysza y Liczba znayduie się rekrutowanych Polaków a dla tego Potencya
z którą woynę toczył Król Pruski niepoczytuie Nacyi bliższey Za Sobie
nieprzyiazną w Francuskich Woyskach jak wiele Niemcow Szwaycarow
Angielczykow Hiszpańskich Francuzow bez żadney Konsekwencyi —
Ostatnich za sprawiedliwych Sentymentach Nayiaśnieyszey Porty nie
wątpi Stan Polski, że Jego żadney nayinnieyszey Nieprzyiaźni za tych
Ludzi którzy się mogą bez Kapitulacyi Ordynansów w Woyskach Rossy-
skich podobnie znaydować —. Oświadczenie tu Niewinności Naszey Rze-
plitey iak Nayzabawnieyszego przez Nią Zachowania Traktatu Karlo-
wickiego dla Informacyi Prześwietney Porty y Wszystkich Dworow
Europeyskich Zeszłych Miar dla ocalenia Królestwa Naszego potrzeb-
ne a pokoy Nasz wieczny z Ottomańskim Państwem przez
Karlowicki Traktat ustanowiony y święcie bliżey przez nas
utrzymujące z Powinności Naszey Senatorskiey y Ministeryi
podpisaliśmy y do wiadomości Publiczney podaiemy. Datt.
w Warszawie 1769 d. 9n Augusto —.

Dnia 2. 8bris 1769. Kolen Przyszła z Chocimia wiadomość do Obozu Moskiewsk. za Ktorey odebraniem Graff Romansow wysłał trzy Pułki Infanteryi na Wołoszczyznę. w Obozie Moskiew. mowią że Graf Sztoffell Ktory wysłany Dnia 22 7bris za Turkami Dywizyą Woyska z 12000, a iak teraz powiadaią że z 15000. Ludzi złożoną Kommenderuie, zbliżył się o mil 4 do Jassow, y że prosił o sukurs. ażeby mogł Weyzyra w Jassach skuteczniey attakowac. W Chocimiu zaś powiadano że Graf Sztoffel z Korpusem swoim ma bydz o mil 4. od Jassow od Turkow opasany, y że znać o tym dano nie od Woyska Samegoż Grafa Sztoffella, ale od Poczt Ktore ten że Graf za sobą zostawił dla kommunikacyi z Chocimiem. Woysko Rossyiskie tedy Ktore Dnia 4 8bris miało ruszyć się z obozu Ku Międzyborzowi, y z tamtąd iść na Kwatery zimowe, zatrzymane dotąd obozem stoi o mil 3. od Kamieńca, y na to co się Koło Jass. stanie oczekiwać ma.

Przyprowadzono do Obozu Moskiewsk. Kilku Dragonow JW. Podczaszego Litt., y Innych Ludzi wszystkich w liczbie 13, Ktorzy od Woyska Tureckiego Ku Jassom maszerującego oderwawszy się do Polski powracac chcieli, ci powiadaią, że JW. Podczaszy Litt. odprowadziwszy Weyzyra Ku Jassom, Sam udał się Ku Benderowi w 4000. Tatarow, a JW. Krasiński Ktory całe lato w Jassach bawił miał z tamtąd Ku Dunajowi umknąć się. Że Buntu w Woysku Tureckim żadnego nie było, y że też Woysko od Dniestru Dla tego odstąpiło, że w tym Kraju, Ktory zdezolowany iest, subsystencyi żadney nie miało. Że iednak nieliczne było Woysko Weyzyr zostawił był Garnizon w Chocimiu, y że ten Garnizon mimo woli Weyzyra opuścił Fortecę.

Wiadomość w dawnieyszych Listach wyrażona, iakoby Moskwa zabrać miała Woz(?) 1700, z prowiantami, y Amunicyą, do Chocimia idących. nie była prawdziwa, y podobno Garnizon Chocimski opuścił że Fortecę dla niedostatku żywności, Ponieważ w niey Moskwa nie znalazła, tylko kilka Konny Krazy, mało co Ryżu, Sucharow y Papierow kilka. Armat ciężkie Ktorych wyprowadzic nie mogą na około 40 zastali Lecz wszystkie zagwożdżone

Woysko Rossyiskie nad ktorym Graff Romancow obiął Kommende stoi
Obozem pod Czercem Miasteczkiem nad Smotryczą do Biskupstwa
Kamienieckiego należącym o mil 3. od Kamieńca ku Międzybo
rowi, ile sądzić na oko można niemasz w tym Obozie nad
Dwieście Tysięcy Ludzi; Garnizon w Chocimiu Moskiewski ze 4.
Pułkow złożony ma wynosić i ale mowią mozebale na Siedm
Tysięcy Ludzi. Korpus postane za Turkami pod Kommendą Graffa
Sztoffell ma wynosić na 15000 Ludzi; Trzy Pułki świeżo na
Wołoszczyznę wysłane naywięcey 5000 wynosić mogą; Cały
tedy Komput Woyska Rossyiskiego, wynosi 37000 Ludzi
ktore Woysko z przyszłej Kampanii na 75000 naymniey liczo
no

Doszła do Obozu Moskiew w tych Dniach wiadomość że Officer
Moskiewski z Listami do Petersburga wysłany z Obozu
pod Kanuzem 30 Ludzi, był z Ludźmi temi zabity w Li
twie

Deklaracya Krola JMci

Gdy nam okolicznosci nad Prawo mocnieysze mowic do Stanow zgromadzonych nie dozwalaią, obowiązanemi się byc czuiemy pobudkami oycowskiey o Narod troskliwosci, azebysmy się dali słyszec przez ninieyszy Uniwersał. Przeniknione Żalem mamy do gruntu serce, patrząc na zatrzymany bieg sprawiedliwosci powsze szych Kraiu częsciach na zakłucony w dochodach y wydatkach publicznych porządek na Narod na częsci podzielony a naybardziey na krew lecącą się Obywatelow. Czyliz podobna widziec bez łez Kray tak sliczny albo juz po tylu mieyscach spustoszony na kandle załamowane, na Wsie bez mieszkancow na Pola bez uprawcow zostaiące! na Miasta w perzyne obrocone, my odtąd iak bylismy głosem Ludu do panowania z rownosci powołani nie przestalismy miec za iedyny prac y troskliwosci naszych koniec, Kray ten do zupełnieyszego ieszcze przywiedziony uszczęsliwienia utrzymac zawsze w obfitosci, w swobodzie y wspokoynosci. Z dla tego ta nas naybardziey terazznieyszych okolicznosci ragina nieszczęsliwosc, Z daleko pomyslnieyszą godziło się karmic nadzieią, ile wspartą początkowemi chwalebnemi nam uczynnosciami. Zbiegły się okolicznosci powoli iedna nad drugą cięzsza, az na koniec ucisk przytomnego nieszczęscia przyszłych pomyslnosci obraz, ani nam w Narodzie, aniż: ani co naywiększa dla nas iest goryczą,/ Narodowi przez nas bydz szczęsliwym nie raczył dotąd Bog pozwolic, jednakze Tenze wiedząc nayskrytsze serc ludzkich zakąty, daie nam za naywiększą w tak dotkliwym umartwieniu pociechę wnętrzne przeswiadczenie niewinnosci, y czystosci intencyi Naszych, ktore, iak się tylko uchyli przeszkod zasłona, da dzo się widziec wpewnosci y iasnosci dowodow, terazznieyszemu y przyszłym czasom. Wiemy o opacznym postępkow naszych tłomaczeniu z powierzchownych tylko pozorow poimanych, ale nie wiadomosci wybaczaiąc staniemy bez boiazni przed Sędzią Bogiem, wiemy to dobrze, iz Narodowi zyiemy nie sobie winnismy natęz czas wszystkie starania, prace y rostropnosci, aby wtak zawitych czasach uszczęsliwienie Narodu Nam powierzonego jak naypredzey przyspieszyc. Upewniamy czy Narod, iz nato wszystkich sposobow od Boga udzielonych zazyiemy, abysmy Wiarę S: Katolicką Rzymską, Independencyą y swobody Narodowe, a przynicie spokoynosci Matkę dostatkow y szczęsliwosci utrzymac mogli, co poty czynic będziemy poki Opatrznosc naywysza zdolnosci zycia dostarczac nam nie przestanie. Ufamy w Bogu iz w tyze poblogosławi dziełu naszemu, y pozwoli nam w tym cieszyc się Pokoiem w ktorym Narod o naszych dla dobra jego czynnosciach my zas o narodu dla nas wiernosci słuzbow samych istnych swiadectwem mile y wzaiemnie przekonani zostaniemy ani iestesmy w tak odległey nadziei zebysmy jey doyrzec nie mogli iz Pan zastępow zblizy ten naypozadanszy moment; awy Zacni Obywatele miey wnim ufnosc mnięcie y wiarę nie zawodną o nieszłoczoney Naszey o wasze dobro troskliwosci o ktorey was jak nayuroczysciey upewniamy. Zyczemy wam zdrowia y wszelkich od Dawcy darow pomyslnosci

O Deklaracya ta tak długo oczekiwana miała miała nakoniec wyniść z drukarni od WW. OO. Piiarow na przeszły ieszcze czwartek, ale ią dotąd chowano, y podobno ieszcze chowac będą nim będzie po Grodach rozesłana. Drukowanego Exemplarza zadnym sposobem dostac niemozna, rozumiem jednak ze tu zamknięta iest sama tresc wyięta z pisma cicho tu snuiących się

Deklaracya Króla Jmci.
1767 r.

Konfederacya
z 3 dzkimi itd
w Radom

D. 25 Marca 1771 R. z Krystyampola.

Jakową odebrałem Rezolucyą Kommissyi Ekonomiczney względem Konflagraty Miasta Wiszniowca, doczytasz się WmćPan u JmćPa Komornika Michałowskiego, ktoremu Extrakt posłałem. ieżeli zas będą iakowe allewiacye w Pogłownym z przyczyny Powietrza dla innych Miast, takowegoż względu spodziewałbym się od Kommissyi y dla Wiszniowca, a tym Czasem zaległe z dawnieyszych Lat Pogłowne niechay składaią, co Im należy zalecić.

Kucyk koń na ktorym Chartyrz ieżdził, ma mu bydź od śp. Matki Naszey darowany, niechay mu będzie dany dyspozycie.

Podług daney WmćPanu Informacyi, Rzeczy od Matysowy wraz z JP. Korzeniowskim odbierz WmćPan pod Regestrem, ktore zas rzeczy onych są własne tych nie zatrzymowac, lecz po oddaney Garderobie przez nią samą, y rzeczy do kuchni należących przez niego samego, niech sobie iadą gdzie chcą y swoie rzeczy zabierą, a przykrosci czynienia wystrzegać się, o ktorą się przedemną bardzo żali P. Matys w Liście swoim.

JP. Korzeniowski nie według moiey obligacyi w odesłaniu mi Książek ręką moią pisanych postąpił sobie, gdyż zamiast Trzydziestu przeszło, ~~Cztery~~ dwie mi tylko odesłał, dziwno mi bardzo gdzie by się podziały, musiał albo nie dobrze szukać, lub przez omyłkę do Biblioteki posłać, prawdziwie ta niebaczność Jego uraża mnie, y obliguię WmćPana

JP. Olszewski.

aby mnie w tym obiaśnił, bo tego porozumieć nie mogę gdzie
by się te Książki podziały, których ciwiter Dwadzieścia Siedm
jeszcze bydź powinno. a to w szafie znaydujący się w gabinecie ś:p
Matki moiey, łacno te Książki poznać, gdyż moią ręką pisane
są tam Dyaryusze y inne uwagi moie. Zostaię z atencyą zupełną

estymacyi

WWPana

Życzliwym Bratem

y uniżonym Sługą

Mniszech

Przyłączam list JMy Pana Szambellana do WPana, przysłany
mi z Kielc od Brata iego. Proszę interes Machowskiego JPanu
Dzyłkowi wyłuszczyć, y obiaśnić że dług tegoż Machowskiego
do dóbr Szczyczyna ściąga się.

gdzie
Siedm

w 25 Marca 1771 z Krystynopola

O Rezolucyi od Kommissyi Eleonory względem allewiacyi Pogłowney dla Konflagraty miasta Widny

względem wydania Kucyta dla Charytza, Odebrania Rzeczy od Matysowey

Papier Znaleziony w Kościele XX. Dominikanów dawniey Kaplica Mostowska Zwa-
nym w Warszawie =

Resultatum na ostatniey Sessyi Sądów Seymowych.

Chociaż niegodziwa Indukta przeciwko JW^o. Hetmanowi z Strony Xcia Poninskiego była pełna impostury, fałszów i Kalumnij, iednakże widziemy, że taki Skutek czyni, iaki Sobie ten zły Człowiek obiecywał. Niektórzy Przyiaciele moi, będąc przytomnemi na Sądach zdaią się iuż mieć głowę Zarażoną, a nie Sprawiedliwemi Zarzutami, z których Nasz Patron nie umiał się doskonale explikować. Po Skończonych tedy Sądach, rozeszła się zła o Nas Opinia między wszystkich Posłów, Dla tego naypoufalsi Nasi Przyiaciele Zaczynaią stygnąć, i wiązać się do przeciwney Partyi. Nie masz więc innego Sposobu, do odzyskania iednych, i oświecenia drugich, nad ten, którysmy na wczorayszey Sessyi uradzili, ażeby z wszystkiemi Zacząć Sekretną Negocyacyą, y otwarcie Kommunikować Proiektu całego — Ktokolwiek z Nich będzie miał oczy y rozum, musi się koniecznie decydować, iak prędko zobaczy, że czy On będzie z Nami czy nie? zawsze Skutek Proiektu Zostanie pewnym i nie zawodnym tak dalece, że ani Przyiaciela pomocy nie trzeba, a Nieprzyiaciel Zatrzymać go nie potrafi: Że zaś nikt słowom wierzyć nie będzie i nie powinien, trzeba cały Proiekt podać na Piśmie, z tą iednak ostrożnością, aby go nie pozwolił nikomu do przepisania, chyba takiemu Posłowi któryby przyrzekł na honor i poczciwość nie odstąpić od Nas, i Sekretu dotrzymać. Dla czego JW. Hetman powierza Czterech Originałów z podpisem swoim w ręce Czterech Osób, to iest w ręce JW^o Walewskiego Wdy Sieradzk: Xcia Jmci Marszałka Konfederacyi Litt: JW^o Mierzejewskiego Posła Podolskiego i JW^o Kurdybanowskiego Czerniechowz: którzy obowiązuią się mocą teraźnieyszego Resultatum wrócić nazad pomienione Originały do rąk JW^o Hetmana, po Skończonych Negocyacyach Swoich, a to na ten koniec, że chociażby między Przyiaciołmi, znalazł się taki niegodziwy Człowiek, któryby śmiał Kopią rozpublikować, tedy takowego Zdraycę odeszlemy z rozpublikowaną kopią do Liczby Paszkwilów, chcąc ażeby ta Przedsięwzięta Negocyacya Sprawowaną była, w iednakowym Sposobie myslenia, w iednakowey Słów Osnowie bez żadnych innych przydatków, y bez żadnych Obietnic, dla czego Zaraz przyłączamy krotką Instrukcyą.

1mo. Oswiadczyć należy Imieniem JW^o Hetmana każdemu Przyiacielowi wszelką wdzięczność i wszelką usługę na każde Jego zawołanie. Jeżeli zaś na tym Politycznym Oswiadczeniu przestawać nie zechce, i zimno go przyimować będzie, tedy można w naywyższych wyrazach zaręczyć dla Niego taką Szczęśliwość, iakiey się On ani Spodziewać, ani imaginować nie może, będąc w Proiekcie informowanym.

2do Przełożyć delikatnie należy, że powierzyć wszystkim Proiektu nie podobna, ponieważ Sekret wszędzie iest duszą każdey rostropney czynności, ale iak prędko Przyiaciel bierze na swoy honor i poczciwość obowiązek dochowania Sekretu, tak nie powinna żadna Planta bydź dla niego taiemnicą:

3tio. Zaraz nie bawiąc, trzeba się spieszyć z uprzedzeniem, że JW. Hetman nie wzywa Przyiaciela tym końcem, ażeby go exponować na cudzą Nienawiść, albo żeby po Nim wyciągał iakich wydatków na poparcie Planty Swoiey, Ponieważ Proiekt bez żadney cudzey Influencyi, iest sam w Sobie tak pewny, i tak niezawodny, że Skutkom Jego ani Seym przeszkodzić nie może, ani Go JW. Marszałek Nadwor: Litt: z całym swoim rozumem obalić nie potrafi. —

4to Żeby zaś nikt wcześnie nie wzdrygał się ciężkich dla Siebie Kondycyi, więc należy powiedzieć, że JW. Hetman żąda iedynie tey bagateli, dla tego ażeby Przyiaciele Jego nie wiązali się do zdania przeciwney Partyi, która chociaż się zdaie wielu Ludziom, że coś stałego buduie wiedzieć potrzeba, że buduie na Lodzie, a przeto za naymnieyszym blaskiem Pokoju między Woiuiącemi Potencyami, cała budowa Seymowa utonąć musi — Dla tego przestrzega JW. Hetman, ażeby się żaden Jego Przyiaciel nie łączył z temi, którzy chcą Siebie y wszyst-

kich z Sobą

kich z Sobą utopić, bo gdyby nawet przeciwko wszelkiemu podobieństwu górę wzięli
Dumna ich Cnota, wkłada na Nich Obowiązek, Szczęście Polski Sporządziwszy, kontentą
wdzięcznością Oyczyzny, y Laurowym chybà kontentować Się Wiencem — Wszystko tedy
do utracenia, nic do odzyskania z Niemi; z Nami przeciwnie — Wszakżesmy y w
naygorszych Rzplitey czasach Siebie i Przyjaciół Naszych niezapomnieli, a wszakże y w
szczęśliwych uszczęśliwić potrafiemy, ale to widocznie Sam Proiekt każdemu pokaże.
5to Na ostatek po odprawionych z różnemi Posłami Konferencyach, cała Negocyacya na
tym Się kończyć powinna, ażeby poznawszy dobrze Charakter Przyjaciela, wciągnąć
go zaraz w iaki naymocnieysze przyrzeczenia i assekuracye a gdy tym Sposobem Zo-
stanie Przyjaźń i Sekret Zabespieczony, dopiero na ten czas pokazuiąc Imieniem JWo
Hetmana wzaiemne Zaufanie, przeczytać mu Należy Następuiący Proiekt i na
Przyjaciela żądanie pozwolić przepisać z całą Influencyą, ażeby umiał Kollegów Swo-
ich zrektyfikować y obwić. —

Proiekt y Sposoby Exekucyi Iego.

1mo Już Cesarz dał rękę Xciu Potemkinowi, mówiąc mu, iż nie umrze, póki Cię na
Tronie Polskim nie zobaczę, W krótce po tym oświadczeniu Cesarza, stanęła między
nim, a Imperatorową Jeymcią Konwencya, mocą której Obliguie Się Cesarz w sześć mie-
sięcy po ratyfikacyi Traktatu postać do Polski 100000. Woyska trzema Kolumnami. —
1wsza złożona z 40000 przeszedłszy na Kraków dzielić Się ma na dwie Dywizye. Je-
dna przyidzie ku Wielkiey Polszcze, a druga Kwaterować Się będzie w Województwach
Krakowsk: y Sandomir: — Druga Kolumna pójdzie od Zamościa z 30000, do Lublina
i lokować Się będzie w całym Województwie Lubelskim, i Jego Okolicach, — 3cia Ko-
lumna z 30000. poydzie w Województwo Podolskie i Wołyńskie, i tędyż Się będzie
z Woyskiem Nayiaśn: Imperatorowey Jeymci około Berdyczowa.
2do Nayiaśn: Imperatorowa deklarowała dać pod Kommendę Xcia Potemkina 80000. Woy-
ska, i wszystkiemi Skarbami Swoiemi pomagać do osadzenia go na Tronie Polskim, To
całe Woysko ma Się dzielić na dwie Kolumny, 1wsza poydzie do Wdztwa Kijowskiego
druga przez Wdztwo Podolskie do Litwy, osadziwszy w Wdztwa Kijowskie i Bracławskie
częścią małą Woyska dla utrzymania ~~woyska~~ Spokoyności w Kraiu dla burzliwych Oby-
wateli, reszta Korpusu maszerować będzie prosto ku Warszawie.
3tio. Ktokolwiek umie kalkulować, niechay szuka rowney potęgi, którąby Interess przymusił
passować Się o Tron Polski z dwoma złączonemi Orężami, Zwycięzca po zawartym Tra-
ktacie schowawszy w pochwy szable, iuż iey więcey nie dobędzie, na też Same Poten-
cye, z którem świeży uczynił pokoy.
4to Woysko Polskie nie iest ani bydź może w Stanie Obrony Granic, y niedopuszczać
ażeby dwa Woyska skolligowane nie wtargnęły do Kraiu. Naypierwey dzielić na dy-
wizye nie podobna małey garstki Woyska — Powtóre Skupić go razem w Ukrainie
przeciwko Samey Moskwie nie bespieczno, ponieważ Cesarscy wziąwszy tył przez
Województwo Bracławskie, przerznęliby Im reiteradę do Polski, będąc tedy tym Spo-
sobem otoczeni, nie mogli by Się nigdzie salwować, tylko w Polesie, gdzieby z głodu po-
mierali. ale chociażby JmP. Artyllery Kor: naylepsza dla Dywizyi Swoiey znalazł Po-
zycyą, tedy JW. Hetman obiąwszy generalną Komendę, na fundamencie Konstytucyi
1768. szukałby takiże Sposobów zfomentować Jego Dywizyą rzuciwszy pieniądze między
Towarzystwo, a maiąc do tego cały Sztab osadzony Swoiemi Kreaturami, potrafiłby
Woysko uczynić nie czynnym.
5to Rozumieć zaś że Król Pruski będzie bronił Polaków, to iest Imaginacya Przeciwników
Naszych śmiechu godna, Cóż Królowi Pruskiemu z tego? Czy Piotr czy Paweł będzie Kró-

lem

lem Polskim, żaden Monarcha nie Zaczyna Woyny bez iakieyś Perspektywy, woiować razem z Moskwą i Cesarzem bez Żadnego pożytku, nie byłby rozumna Polityka, to iest dosyć iasno, ale gdyby Krol Pruski tak wstawiony podczciwością swoią, stanął na Obronę Polaków, dość nam będzie Kozaków Moskiewskich, dość Kurdybanowskiego y Putaskiego ~~zagnaliby~~ tych Niemców Za morze przepłoszyć, a tym czasem tchurzowate Sapienty Nasze, Suchodolski, Mierzejowski y Sapieha Seym bałamucąc, będą y Krew w Izbie Seymowey bespiecznie przelewać, My zas Za powrotem wszystko po Żołniersku Zakończemy.

6to. Krol Garnizonem Warszawskim nie obroni się, 15000. Woyska Moskiewskiego, z ktorym Zawita Sam Xżę Potemkin, obliguiąc ażeby ustąpił Jemu z Tronu, Za to, że nie umiał na nim Sprawować się według Woli Imperatorowey Jeymci, Coż tu iest niepodobnego?

7mo Jeżeli idzie o Konwokacyą y Elekcyą, to są tylko Ceremonie nie potrzebne, ktore iednak inszym mogą bydź wynalazkiem Zachowane. Nayprzod obędzie się bez Prymasa, y Jego Uniwersałów publikuiących Interregnum. Potym każdy Szlachcic Zamiast bronić swoich Przywilejow będzie miał dosyć do myslenia w Dobrach, iak się ma obchodzić z Żołnierzem Moskiewskim y Cesarskim, Jak prętko tedy ieden z Nich przyidzie po Libertacyą do Xcia Potemkina, tak wszyscy Za Nim Gromadami przychodzic będą, a przeto ugłaskawszy y nadawszy Libertacyą, i Załogi Każdemu, łatwo z Nich można zrobić Konwokacyą y Elekcyą razem — Otoż to wrota, ktore są otwarte do fortuny, y do wszystkich honorów dla Przyiacioł Naszych. Wszak tu każdy domyslić się może, iak nam będzie łatwo Starostwa w Dziedzictwa odmieniać, iak [illegible]natami rządzić, iak dla Przyiaciela (: bo coż dla Przyiaciela nie wolno?:) tego, lub tamtego Zaszykanowawszy z fortuny Obedrzyć y tak łatwym Sposobem przysługę nadgrodzić, nie mówiąc o Urzędach, Kadukach, przemilczam o Woysku, ktore naturalnie po skassowaniu Kommissyi Woyskowey z samowładną władzą w iednego Hetmana W. Kor: ręku Znaydować się ma. Jego kwaterami uciśniemy, temu przyczyniemy Woyska, upartego Zrabujemy, Tchurza nastraszemy, Zuchwałego Sprzątniemy, drzeć przed Nami wszyscy będą, ale to pod słodkim hasłem, dla przyiaźni wszystko wolno. — Nie dla Siebie tedy JW. Hetman żąda tey władzy, ale ią przyimuie iedynie by Przyiacioł mógł uszczęśliwić, i ich to własnym iest Interessem, na Jego skończywszy Proiekt należy roztrząsnąć potrzeby do łatwieyszey Jego Exekucyi. — Wiedzieć potrzeba, że cała kwestya Zawisła natym, ażeby wszystkie Zamysły Przeciwney Partyi puscić można na odłog. — Dla czego Przyiaciele Nasi powinni się sprzeciwiać każdym Wnioskom, ażeby się Seym póty ciągnął na frasztkach, póki się Woyna nie skończy, wolno gadać, fulminować y odgrażać Moskwie, ale swoie robić. Niechay każdy woła o Podatki na 100000. Woyska, ktore nigdy nie będą, ale ktokolwiek Podatkom sprzeciwi się, Zaraz go Moskalem zrobić można. Wszakże ubogi nie da, a bogaty się Zruynuie, y słabszym Zostanie. Źle się dosyć stało Że pozwoliliśmy na Deputacyą do układania Formy rządu. Trzeba było dopomnieć się wyznaczenia drugiego z Przyiacioł Naszych do JWo Hetmskiego. Już słychać że sekretnie radzą o Sukcessyi dla Domu Saskiego. Niektórzy powiadaią, że chcą deklarować Tron Sukcessyonalny przez Konstytucyą Seymową, y utwierdzić ią mocą przyszłego Traktatu między walczącemi Potencyami. Ten Sposob wywróciłby cały nasz Proiekt, gdyby Cesarz y Moskwa byli przymuszeni pozwolić na to, ale do Zabieżenia takiemu niebespieczeństwu, ieszcze są dwa Sposoby, — Pierwszy: Obwieścić wszystkie Województwa o Zuchwałości Posłów — uzurpuiących Przywileie całemu tylko Narodowi służące z których iest ieden. Wolna Elekcya Krolów. Potym obiasnić że Zawsze Polacy unikali Sukcessyi Tronu, ponieważ to pierwszym wstępem do Absolutyzmu. Naostatek koniecznie starać się

potrzeba

potrzeba, ażeby zwrzywszy Obywateli przyprowadzić ich do uczynienia Manifestów —
przeciwko Posłom Swoim, że się ważyli nie maiąc w Instrukcyi decydować Tron
Sukcessyonalny — Drugi Sposób. Zrobić Rewolucyą z Kawaleryi Narodowey przypo-
minaiąc Im że Oni Szlachectwa nie stracili służąc w Woysku, ieżeli tym końcem Za-
ciągneli się, żeby bronili wolności, niechayże iey teraz bronią przeciwko Zama-
chom Spodlonego umysłu Posłow, Ktorzy chcą oddać Sassom w Sukcessyą Tron Polski.
Ktokolwiek tedy z Przyiacioł naszych ma Influencyą po Woiewodztwach, niech o tym
w naymocnieyszych wyrazach pisze y donosi Obywatelom, wątpić nie można, aby
ten zapęd przeciwney strony nie miał Domowego Zamięszania sprawić, y zatrudnić
układ Sukcessyi aż do Końca woyny. Jeżeliby mimo tego wszystkiego Czuliby Polacy
że Sukcessya dla własnego ich szczęścia iest koniecznie potrzebna, tak z Niemi mo-
wić należy — Wszak ci ktorzy życzą Sukcessyi w Polszcze dla Domu Saskiego ta-
kie daią przyczyny: Nayprzod odnawiaiące się za każdą Elekcyą wzburzenie Kraiu,
powtore większą pewność od podziałowey Sąsiadow ugody, ieżeli Korona Polska stanie
się dziedziczną, ważność tych przyczyn każdy czuć powinien, lecz nie idzie za tym,
żeby Dom Saski był ieden, ktoremu Koronę Sukcessyonalnie nadać można. Wszak
Xiąże Potemkin choć Dzieci nie ma, ma następcow po Kądzieli, między temi
podług Prawa, Piasta oznaczyć należy, i w Domu Jego Koronę zabespieczyć, w tedy do-
piero doznaią Polacy, a nadewszystko Przyiaciele Nasi (: dla ktorych własnie J.W.
Hetman choć nie rad, ciężar taki przyiąć będzie musiał :) Czy lepiey z Braniskiem
na Tronie, czyli też z Sassem. ——